

Payí Poro Koriniyo ñweáyí nání xámi eañinarini.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí aní yoí Koriniyo ñweagáyí nání Poro xámi niriñi eañinarini. Aní apí Gírikíyí pìropenisíyo xwé bí imóniñpìrini. Poro émayí aníyo wáí nurimeríná aní apimí ení nírémorí (Wáí wurimeiarígá 18:1-17) xwiogwí wo niñwearí nuréwapíyirí ámi wo sini enáná áwini e dání wí e nání nuri niñwearíná aría re wiñnigini, “Jisasoyá siyikí imónígá Koriniyo ñweáyí nípikwini miyaríñoi.” rinariñagá aría niwiri payí ayí Poromí yaríñí owianeyiníro nearí wiowáñpí ení nimeari nání payí rina nearí wiowáñnigini. Ayí Jisasomí dñí nìwìkwíro aiwí sini niaíwí pìopia yapí imóníro íwí sini Jisasomí dñí miwìkwíropa neríná egíapí íá xíro yaríñagápi nání mixelí nuríri eañnigini. Xíomí yaríñí payí nearíñpimí dání wigápi nání ení áwaní nuríri eañnigini.

1 Poroní —Nioní Gorixo xegí nìwimóníñpimí dání gí íwí Jisasi Kiraisoyá wáí wurimeiaríñí wo imóníwiniñniri wéyo íá numíriñonirini. Nioní negí níríxímeáo, Soteniso tñí nawíni niñwearíná ² siyikí Jisasoyá imónígá aní Koriniyo ñweagáyíné nání —Seyíné Kiraisí Jisaso tñí nawíni ikáñnigíáyíné enagí nání siyikwí míní imóníñniri searípeañyínerini. Seyíné áamá aní nimini gimi gimi ñweagá

negí Áminá Jisasi Kiraisomi —O Áminá ayí tñni nene tñni nánni nawíni imóniñorini. Omí yayí wiarigfáyí nñni tñni nawíni xewaniñoyá imónífrixiniri wéyo fá seaumiriñyínérini. Seyíné nánni payí rina neari mónaparini. ³ “Negí ápo Gorixo tñni Áminá Jisasi Kiraiso tñni awaú wá seawianiri seyíné nwayiróniro ñweapiri nánni seairi éisixini.” nimónarini.

*“Gorixo seaiapiniþi nánni yayí wiariniþi.”
uriniþi nánirini.*

⁴ Seyíné Kiraisi Jisaso tñni ikárinigfáyíné enagi nánni Gorixomi nuriríná xfo wá niseawianiríná nañi seaimixiniþi nánni diñi nímori íníná seyíné nánni yayí wiariniþi. ⁵ Ayí riniþi nánni rariniþi. Kiraiso tñni ikárinigfáyíné Gorixo wá niseawianiri nañi imóniniþi bi bi niseaimixiríná réwapinipaxí imóniro niþfá imónipaxí imóniro epíra nánni bi onimiápi sixí miseamímó niþini ayá wí seamimóniniþi. ⁶ Xwiýfá Kiraiso nánni yanñi seaiapiniþi xwioxíyo sñkñkñiniþi seaomixiniþi nánni ⁷ negí Áminá Jisasi Kiraiso ámi xwíá tíyo nánni niweapiri piaumimí iníwiniginiþi xwayí naniri niñwearóná e e epaxí imónífrixiniri xegí kwíyíþimi dánni sixí seamimóniniþi nánni díwí wí mikeamóniñoi. ⁸ Jisasi Kiraiso sñá xfo ámá niyonni mí ómómiximí eníayi nánni sñkñkñi niseaomixa nunfá enagi nánni xwiýfá miseaxekwímopaxíyíné imóniniþiriniþi. ⁹ Gorixo —O seyíné xegí xewaxo, negí Áminá Jisasi Kiraiso tñni nawíni gwiaumí inigfáyíné oimónipoyiniþi wéyo fá seaumiriñorini. O anani

ámá ikwiárinipaxí imóninjo enagi nání “O xixení e neaiiníárífaní?” yaiwipaxíriní.

“Jisasoyá siyikí imónigíáyiné yaní mepayónipani.” uriní nánirini.

¹⁰ Gí níríxímeáyiné, gí díní tñí maríái, negí Áminá Jisasi Kiraiso e wíwapíyíwíniginirí nírípeañpimí dání ení rírémíxí bí oseaiminí. Seyíné niyínéní xwíyá axípi ríro píraníní nixiríníro ñweapíri nání xixegíní yaní mepayónipa ero díní axípi moro díní aga ná biní fá xíró nero ñweáírixiní. ¹¹ Gí níríxímeáyiné, ámá Kírowioyá wí níbíro seyíné nání níniríroná “Ayí míxí rírowiágí inarínjoí.” níríá enagi nání seararíniní. ¹² Wiyíné wiyíné rípi rípi rarígíá enagi nání seararíniní. Wiyíné “Poró neaiepísiaríneneriní.” raríná wiyíné “Aporoso neaiepísiaríneneriní.” raríná wiyíné “Pitao neaiepísiaríneneriní.” raríná wiyíné “Kiraiso neaiepísiaríneneriní.” rarígíá enagi nání ení rírémíxí seaiaríniní. ¹³ “Kiraiso ná woní imóninjo aí siyikí oyá imónigíáyí xixegíní yaní epayónipaxíriní.” ríseaimónariní? “Poró nene arírá neainíá nání íkíáyo yekwíroárigíáriní.” ríyaiwiarínjoí? Seyíné wayí níseameairíná Poromí oxídípoyínirí yoí nioníyá níríro wayí seameaigíáraní? ¹⁴⁻¹⁵ Nioní segíyí wíyo wayí mumeaipa nerí aí Kírísípasomí tñí Gaiasomí tñí awaúminí wayí numeairí nání Goríxomí yayí wiaríniní. Ayínání ámá wí re rípací meniní, “Poroyá yoí níríriná wayí neameaigíeneriní.” rípací meniní. ¹⁶ Ayí nepariní. Ámá

Sitepanasoyáyo eni wayí umeainjápi nánì rìxa diñí niníagi aiwi ámi wíyo eni wayí umeainjáríani? Nionì rìxa diñí mìninarìni. ¹⁷ Ayí rìpi nánì rariñini. Kiraiso á máyo wayí umeaiwìngìni rì nìrowárenapiñimani. Xwiyá yáyí neainarìñí xíto nánìpi wáí nurìmeiwìngìni rì nìrowárenapiñìrini. Kiraiso yoxáípami nìperíná neaiñípi surímá enìgìni rì wáí nurìmeiwìngìni rì nìrowárenapi ríná á má wigí diñíyo dánì émf saímí nìmore uréwapìyarigfápi uréwapìyíwìngìni rì nìrowárenapiñimani.

“Ení eánìrì nìjía seáyi e imónìrì Gorìxo enípi Kiraiso síwá neaiñìrìni.” urìñí nánìrìni.

¹⁸ Xwiyá Jisaso yoxáípami nene nánì neapeiñpi nánì á má nanínanìro yarìgíáyí re rariñagía aí, “Xwiyá api majía nikárìniro rariñgápirìni.” rariñagía aí nene Gorìxo yeáyí neayimìxemeaarìñene re yaiwiñwini, “Jisaso ikía yoxáípami peñpimì dánì Gorìxo ení eánìñí xegí imónìñpi síwá neaiñìrìni?” yaiwiñwini. ¹⁹ Nionì rariñápimi Bìkwíyo re nìrìni rì eánìñpi sopìñí nìwarìni, “Gorìxonì á má ‘Diñí émf saímí moarìñwaénerìni.’ yaiwinarìgíáyo mìrìrakí wimfárìni. ‘Diñí imegí yegí moñwaénerìni.’ yaiwinarìgíáyo diñí mìxìxeyaikí wimfárìni.” E nìrìni rì eánìñpi nionì rariñápimi sopìñí nìwarìni. ²⁰ Ayinánì Gorìxo e winfá enagí nánì á má ríná dání imónìgíá “Diñí émf saímí moarìñwaénerìni.” yaiwinarìgíáyí arìrerìni? Nwí ikaxí eánìñpi mewegíáyí eni arìrerìni? “Xwiyá ximìximí nìni rì mìrarìñwaénerìni?”

yaiwinarigfáyí enî arîrerîni? Ámá Gorîxomi dîñf mîwîkwîroarigfáyí “Dîñf émí saímí nîmorane rarîñwaénerîni.” rarîgfápi nánî o rîxa re oyaiwípoyînrî mîneaíwapîyipa enîranî, “Nepa dîñf émí saímí nîmororo rarîgfápi manî. Majfá nikárînrî rarîgfápirîni.” oyaiwípoyînrî mîneaíwapîyipa enîranî? ²¹ Ayf rîpi nánî rarîñîni. Gorîxo xewanîño dîñf émí saímí nîmorîná ámá xfomi dîñf mîwîkwîró “Dîñf émí saímí nene negf moarîñwápimi nîxîdîranéná ananî xfoyá ámaéne imónîpaxîrîni.” yaiwiarigfáyí api xe oimónîpoyînrî sîñwî mîwinf xwîyáfá none wáf rarîñwápimi —Api “Majfá ikárîniñîpirîni.” rarîgfápirîni. Apimi dánîni ámá nepa dîñf wîkwîroarigfáyo Gorîxo “Yeáyf uyimîxemeáîmîgîni.” wimónîñîrîni. ²² Gf Judayf xwîyáfá api neparfanîrî ipîmónanî nánî emîmí bî oneaíwapîyípoyînrî wimónarîñîrîni. Émáyf xwîyáfá api neparfanîrî ipîmónanî nánî nijfá seáyf e imónîñf bî onearéwapîyípoyînrî wimónarîñîrîni. ²³ E e wimónîagi aiwi none wáf nurîmeranéná xwîyáfá rîpi wáf urarîñwárîni, “Ámá Gorîxo yeáyf uyimîxemeáwîniñîni nánî uowárénapîñomi yoxáfámi yekwîroárigfawîxîni.” urarîñwárîni. E urarîná émáyf “Xwîyáfá majfá inîñîpi rfa rarîñoi?” yaiwiarigfárîni. Gf Judayf “Sîmirîrî neaiarîñîpi rfa rarîñoi?” yaiwiarigfárîni. ²⁴ E nerî aí xfoyá imónanîwá nánî wéyo íá neaumîrîñene Judayeneranî, Gîrikîyeneranî, xwîyáfá api arfá nîwiranéná re yaiwiarîñwárîni, “Kiraiso nîperî nîwiápîni mearîñîpimi dánî

Gorixoyá enj+ six+ eán+ñj+ tñni dñj+ émf+ saím+ o monj+pi+ tñni siwá neañ+r+fan+?” yaiwiar+ñwár+ni.
 25 Ay+ r+pi+ nán+r+ni+. Ámá dñj+ re yaiwiar+g+áp+, “Gorixo maj+á nikár+n+r+i+ yar+ni+.” yaiwiar+g+áp+, ap+ aí pí pí njj+á ámá imón+g+áyo wiár+ n+múror+ seáy+ e wimón+ni+. “Gorixo enj+ sam+ñj+ n+wer+ yar+ni+.” yaiwiar+g+áp+, ap+ en+ aí pí pí enj+ eán+ñj+ ámá imón+g+áyo wiár+ n+múror+ seáy+ e wimón+ni+.

26 G+ n+r+x+meáy+né, Gorixo g+ ámá oimón+poyn+r+i+ wéyo íá seaum+r+áná íná sey+né imón+g+áp+ nán+ dñj+ n+imoróná “Poró ay+ ap+ nán+ r+á nearar+ni+?” yaiwipax+r+ni+. Nion+yáy+ oimón+poyn+r+i+ wéyo íá n+seaum+r+r+íná seg+y+ obax+ wí njj+á ámá wig+ dñj+yo dán+ imónar+g+áp+ xwé b+ imón+ñáná wéyo íá seaum+r+ñ+r+ni+? Seg+y+ obax+ wí xwér+xay+né imón+ñáná wéyo íá seaum+r+ñ+r+ni+? Seg+y+ obax+ wí enj+ r+ñj+ n+imón+ro ámáyo umen+weañáná wéyo íá seaum+r+ñ+r+ni+? Oweoi. 27 O ámáyo yeáy+ uyim+xemeám+án+r+i+ nán+ ner+íná ámá “Neg+ dñj+yo dán+ dñj+ émf+ saím+ monjwaéner+ni+.” yaiwinar+g+áyo ayá wimóm+án+r+i+ nán+ “‘Maj+á ikár+n+ñj+ imón+ñ+p+r+ni+.’ rar+g+áp+imi ox+íd+m+ni+.” n+yaiwiri+ enj+r+ni+. Ámá “Enj+ six+ eán+ñjwaéner+ni+.” yaiwinar+g+áyo ayá wimóm+án+r+i+ nán+ “‘Enj+ meán+ñ+p+r+ni+.’ rar+g+áp+imi ox+íd+m+ni+.” n+yaiwiri+ enj+r+ni+.
 28 Ámá x+omi+ m+ix+dar+g+á+y+ “Ap+ seáy+ e imón+ñ+p+r+ni+?” yaiwiar+g+áp+ an+pá im+ix+im+án+r+i+ nán+ “Am+pí ay+ peay+ n+wian+ro ‘Sip+r+ni+.’ rar+g+áp+im+r+ni+, ‘Mip+món+ñ+r+ni+.’”

rariġġápipimiranti, sa apimi oxđdiminti.” niyaiwiri enġirinti. ²⁹ Ámá wo aí Gorixoyá siŋwí tġġ e dani miġ meakġnġipaxí mimónipa éwiġġiġiri api api niyaiwiri enġirinti. ³⁰ E neri aí xewanġo neaiġġipiġ dani Kiraisi Jisaso tġni nawini ikarġġwaénerinti. Omi dani Gorixo diġ émi saimí xfo moariġġipi diġ siġ neamimori xfoya siŋwíyo dani ámá wé rónġwaéne neaimixiri ámá nioniyá siyikwí mġniġ imónġrixiġiri wimónġġipi neaimixiri negí fwí yariġwápipi dani ġwġniġ nearoayirori enġirinti. ³¹ Gorixo Kiraisomi dani api api neaiġġi enaġi nani Bikwíyo re niriġiri eániġġipi, “Ámá miġ ġimeakġniróná ámá wí nani miġ miġmeakġn Ámġnáo nani miġ meakġnġpoyi.” niriġiri eániġġipi xiġeni xđđrixiġiri.

2

“Niġseaimearġná Jisaso naniġi searéwapiyiġariġi.” urġġi naniġiri.

¹ ġ niriġiġmeáyiġné, nionġ iwamfo niġseaimearġ xwiyiġá Gorixoyá inimi imónġġipi wá niġsearġrġná “Poronġġiġá seáyi e imónġġorġani?” oniaiwiġpoyiġiri xwiyiġá xwé imónġġi rariġġápi tġni seariri ámaéne negí diġġyo dani diġ émi saimí moariġwápi tġni seariri mé ² diġ riġipi moġariġi, “Ámi bi ġ diġ tġni ġwí nġmxiġi murġpa oeminti. Sa Jisasi Kiraisomi ikġá yoxáġpami yekwiroariġġápi naniġi ouréwapiyiminti.” niġmori apini seaiġwapiyiġariġi. ³ Nionġ seyġné tġni niġwearerġná enġi samġġi niġniweri

ηweanárini. Wáyť eri óť eri neri ηweanárini. ⁴ Nisearéwapıyirínáranı, wáf nisearırínáranı, xwıyáfá áamá “Apı seáyı e imónıηıpırıfanı?” yaiwiarıgıfápı bı tını nıkumıxırıηıpımı dánı dıηı oseakınımıxımınırı neri mısearť emımť enı eánıηı Gorıxoyá kwıyıpımı dánı nıseaıwapıyirıná searéwapıyınárını. ⁵ E enápı, ayı rıpı nánı enárını. Seyfne Gorıxomı dıηı nıwıkwıroróná ámaéne “Dıηı émf saımť moarıηwını.” yaiwinarıηwápımı mıwıkwıró Gorıxoyá enı eánıηıpımı dıηı owıkwırópoyınırı e neri seaıwapıyınárını.

“Nıjıá Gorıxoyápı xegı kwıyıpımı dánını imónıpaxırını.” urıηı nánırını.

⁶ E nısearırı aı none áamá Gorıxomı dıηı wıkwıroarıgıfá yóť imónıgıfáyo nıjıá dıηı émf saımť mónıηıpımı dánı imónıηı bı urarıηwárını. Nıjıá apı áamá rıná dąηı imónıgıfápımı dánımanı. Nıjıá apı enı áamá rıná dąηı seáyı e nimónıro meηweagıáyı —Ayı anınanıro yarıgıfáyırını. Ayıyá imónıgıfápımı dánımanı. ⁷ Nıjıá dıηı émf saımť mónıηıpımı dánı imónıηı nionı seararıηápı, ayı Gorıxoyá yumıfı imónıηıpırını. Apı ínımı imónıηagı nánı áamá “Gorıxo enıfápı nánı nıjıá oımónaneyı.” nıwımónıro aıwı wıwanıηıyıf dıηı mopaxı mimónını. Apı Gorıxo aηına tını xwıfarı tını sını mımıxıpa eηe dánı yumıfı dıηı eηwıpeárıηıpırını. Nene xıo tını aηınamı ηweanfıwá nánı eηwıpeaarıηıpırını. ⁸ Áamá rıná dąηı seáyı e nimónırı meηweagıáyıf wı Gorıxo yumıfı dıηı eηwıpeárıηıpı nánı nıjıá mımónıgıfárını. Ayı nıjıá nimónıro sıηwırıyıf,

Áminá enj eánin+ nene yeáy+ neayim+xemean+á nán+ Gorixo imón+in+pi neaíwap+yinomi wí ik+áyo yekwiroáran+ro eg+ámani. ⁹ None rar+in+wápi nán+ Bikw+yo dán+ xixen+ re niri+niri eán+ni, “Amipi Gorixo áma x+omi d+in+ six+ uyar+ig+áyo wip+moárin+pi, ay+ áma wí s+in+w+ mi+w+in+pa ero ar+á mi+w+ipa ero ‘Neaip+moárin+pi, ay+ apir+ani?’ niyaiwiri d+in+ mimopa ero yar+ig+áp+rini.” E niri+niri eán+in+pi none searar+in+wápi t+ni xixen+ imón+ni. ¹⁰ Gorixo nene nán+ neaip+moárin+pi áma wig+ d+in+ t+ni d+in+ mimopax+ imón+in+agi aiw+ Gorixo xeg+ kwiy+ipim+ dán+ rixa w+á nearókiamon+rini. Ay+ r+pi nán+rini. Xeg+ kwiy+pi nemer+ amipi n+ni nán+ nij+á imón+ni. Amipi Gorixo yum+í enw+ipeárin+pi nán+ aí nij+á imón+ni. ¹¹ Áma go áma wo yum+í d+in+ moarin+pi nán+ nij+á imón+ni? Oweoi, áma o yum+í d+in+ moarin+pi xewan+in+oyá d+in+pi+ni api nán+ nij+á imón+ni. Kwiy+ Gorixoyápi en+ ax+pi imón+ni. Áma wo aí d+in+ Gorixo moarin+pi nán+ nij+á mimón+ipax+ ner+ aí xeg+ kwiy+pi+ni nij+á imón+in+ en+agi nán+ Gorixo yum+í neaip+moárin+pi nán+ anan+ w+á nearókiamopax+rini. ¹² Gorixo wá n+neawian+ri e e epax+ imón+irix+in+ri s+wiá six+ neamímon+ ni+ni nán+ nij+á imónan+wá nán+ o kwiy+ áma xw+á t+yo x+omi mi+x+dar+ig+á+y+á imón+in+pi six+ m+neamímó x+o t+in+ e dán+pi six+ neamímon+rini. ¹³ Ay+nán+ none Gorixo wá n+neawian+ri s+wiá six+ neamímon+pi nán+ n+searéwap+yir+ná xw+y+á áxw+najeneyá d+in+ ém+ saim+ n+morane réwap+narin+wápi+ni dán+ m+searéwap+yí xw+y+á Gorixoyá kwiy+pi

nearéwapiyííyo dáni searéwapiyaríñwárini. Ámá Gorixoyá kwíyíþi tígíáyo kwíyíþi nearéwapiyíþi píraníñf ureñwípearíñwárini. ¹⁴ E nerí aí ámá kwíyí Gorixoyáþi mayí imónigíáyo o wá nñeawianiri e e epaxí imónítrixiniri xegí kwíyíþimi dáni sixí neamímoñþi nání nurirínáyí wí míminipaxímaní. Ayí ríþi nánirini. Ámá ayí ámá wí Gorixoyá kwíyíþimi dáni yaríñagá nñwíniróná kwíyíþimi dánini mí ómíxipaxí imóníñagi nání dñf píraníñf neyíro “Gorixoyá kwíyíþimi dáni rífa yaríño?” yaiwipaxí mimóníñoi. Ayínání apí e miyaiwí majíá neróná “Ámá ayí majíá níkariníro rífa yaríño?” yaiwiarígíárini. ¹⁵ E nerí aí ámá Gorixoyá kwíyí tígíáyí amíþi bí nání dñf neyíro “Ayí míkí apimi dáni rífa imónini? Apimi dáni rífa imónini?” yaiwipaxírini. Kwíyíþi tígíáyí e yaiwipaxí aiwi mayíyí ení kwíyíþi tígíáyí imónigíáþi nání wí dñf eyíropaxí menini. ¹⁶ Nioní seararíñáþi tñni xixeni Bíkwiyo re nírini eánini, “Ámá gíyí Ámináo dñf moaríñþi nání nñfá imóníñoi? Oweoi. Gíyí omí uréwapiyipaxí imóníñoi?” E nírini eáníñagi aiwi nene oyá kwíyíþi tññwaéne dñf Kiraiso moaríñþi axíþi moaríñwaénerini.

3

“Searéwapiyaríñwáone sa Gorixomi xínáíwanéníñf imóníñwáonerini.” uríñf nánirini.

¹ Gí níríxímeáyíné, nioní e nñseariri aí xámi seyíné tñni nññweari nñsearéwapiyiríná

ámá kwíyþþi tígá wíyóniþ s earéwapþyipaxþ mimónigfárini. Ámá kwíyþþi mayþ imónigfá Gorixomi mixfdarigfáyo uréwapþyarinþwápa axþþi searéwapþyiniþ. Ámá Kiraisomi iwamfó nixfdirfná o tñni rixa ikárinigfáyfné aiwiþ sini pþopia yapþ imóniþáná searéwapþyiniþ. ²⁻³ Seyfné niaíwþ pþopia aiwá mñniþpaxþniþ imóniþagfa náni xwiyfá inimi imóniþþi niþsearéwapþyirfná aiwá miþseaiapþ amiþniþniþ seaiapþiniþ. Agwiþ ríná aí seyfné kwíyþþi oseaiwapþyimñniþ yariniþþimi mixfdþ segþ diþ tñni feapá seainariniþþimi nixfdiro sini aiwá niþpaxþniþ mimóniþoi. Seyfné segþ wíniyo sini sipi diþ wiawiro sfmþ tñni iniro nerónáyþ, “feapá neainariniþþimi xfdirane sipi ámá Gorixomi mixfdarigfáyþ yarigfápa erane mepa yariniþwiniþ.” riþseaimónariniþ? ⁴ Ayþ riþi náni e searariniþniþ. Seyfné yanþ nepayóniro wiyfné “Nene Poromniþ xfdariniþwaéneriniþ.” riro ámi wiyfné “Aporosomniþ xfdariniþwaéneriniþ.” riro nerónáyþ, re riþseaimónariniþ, “Ámá Gorixomi mixfdarigfáyþ yapþ mepa yariniþwiniþ.” riþseaimónariniþ? ⁵ Seyfné píraniniþ diþ yaikirópoyi. Aporoso pí rfa imóniniþ? Poroniþ pí rfa imóniniþniþ? Sa Ámínáoyá xináipawiniþniþ nimónirai yawawi xixegþniþ pí pí éisixniþriþ fá yeaumiráná yarigwíwawiriniþ. Yawawi apiniþ yarigwíþþimi dánþ seyfné Gorixomi diþ wíkwþrogfáriniþ. ⁶ Nioniþ iwamfó wáþ niþsearirfná aiwá iwániniþ seauriniþniþ. Aporoso ríwíyo niþsearéwapþyirfná aiwá apþ yeáyþ enigþniþ inigþniþniþ seapþseamenþriniþ. Yawawi

e egwíiwawi aiwi seyíné Gorixoyá dñjyo dánini aiwá ná nerápirfnñj yapigfáriní. 7 Ayínáni gfmíni go aiwá iwfá urñjraní, gfmíni go iniigf piseañjraní, ayf ananirini. Sa Gorixoyá dñjyo dáni aiwá ná yaparñj enagf nání xfo nánini “Seáyí e imóniño, ayf orfani?” yaiwipaxrini. 8 Aiwá iwfá urñjo tñni iniigf piseaño tñni awaú wfo wfomi seáyí e m+wimónini. Niwaúni xixeni axfp imóniñi. Sfá Gorixo ámáyo yayf wimonfáyimi awaúmi yayf n+wimorfná wfo xegf enfp tñni xixeni wiiri wfo xegf enfp tñni eni xixeni wiiri enfáriní. 9 Yawawi Gorixomi xnáipawíñj nimónirai e éisixinri wimonarñjpi yanirai nání gwf nawíni mónigwíiwawi enáná seyíné oyá aiwá omñjyfñénñj imóniñagfa nání rarñjñi.

Uréwapiyarigfáyf nání añf mirarigfáyf tñni rframñjyf enf nánirini.

Seyíné Gorixoyá xegf anjwánñj eni imóniñoi. 10 Nioni Gorixo wá nñiwianri e nimóniri éwinigñinri sixf nímimoñjpimi dání ámá sñjá añf miranro nání dñj émf saímf moarigfápánñj nerfná píranñj nisearéwapiyiri sñjá xámi tñwayironañjini. Sñjá xámi nitñwayírómáná enáná ámá ámi xamñj wo e dání nñmira peyarini. E nerí aí seyíné sñjá xámi tñwayíroniñoi dání omiraneyiniróná úrapí mé woxini woxini xixegñi píranñj dñj nñmori mñrñrixini. 11 Seyíné nijfá re imóniñoi. Sñjá iwamfó tñwayíroniño, ayf Jisasi Kiraisorini. Sñjá ámi sñj wo tñwayíronipaxf mimónini. Omi dánini seáyí e nñmira peyipaxrini. 12 Omi

dáni aŋf nımıra nıpeyirfná áamá wı sŋjá gorf tfnıranı, sŋjá sirıpa tfnıranı, sŋjá ayá tŋf imónıŋıyıf tfnıranı, mırrıro wınıyıf ıkfá tfnıranı, ówıf tfnıranı, ará sıyıkf tfnıranı, mırrıro yarıŋoı.

¹³ Áamá xıxegfnı nımıra ugıfapı sıá Kiraiso weapınfáyımı áamá nınenenı sıŋwıf wınanı nánı sıŋánı imónınfárını. Sıŋánı imónáná re yaiwianfwarını, “Aŋf nımırróná ayf tŋf mırrıgıfárıanı?” yaiwianfwarını. Ayf rıpı nánırını. Sıá ayımı rıá nınıfıpımı dáni sıŋwıf wınaxfdanfwarını. Xıxegfnı mırrıgıfapı wıyfyá rıá náná “Ayf Gorıxomı dıŋf nıwıkwıroro aí rıá nıpaxf imónıŋf tŋfnıŋf mırrıgıfárıanı?” yaiwirane wıyfyá rıá nımınırı éf aí sını mırrınıŋagı nıwınıranénáyıf, “Ayf Gorıxomı dıŋf nıwıkwıróróná pıránıŋf nıxıdıro rıá mınıpaxf imónıŋfıpı tŋfnıŋf mırrıgıfárıanı?” yaiwirane yanfwarını. ¹⁴ Aŋf áamá gıyıf gıyıf sŋjá xámı tıwayırónıŋomı seáyı e nımıra peyigıfapı rıá mınıf sını mırrınıŋánáyıf, áamá ayo Gorıxo yayıf wımónfárını. ¹⁵ Aŋf áamá gıyıf gıyıf nımıra peyigıfapı rıá nowáranáyıf, “Aŋf riwá mırrarıŋını.” yaiwigıfapı anıpa imónıfı enagı aıwı Gorıxo yeáyıf nuyımıxemearfná aŋf xıáwıyo rıá nımınırı yarfná rıáyo dánfnıŋf umıxeanfárını.

*“Seyfné Gorıxoyá aŋf wiwánıŋf imónıŋoı.”
urıŋf nánırını.*

¹⁶ Aŋf Gorıxo tŋfı awı eánarıgıfıwánıŋf imónıgıfáyfné imónıŋfıpı nánı seyfné sını majfá rimónıŋoı? Oyá kwıyıpı seyfné aŋıwánıŋf imónıŋfıpımı ínımı searıwearıpı nánı enı sını

majfá rimóniŋoi? ¹⁷ Ámá giyí giyí aŋí Gorixoxo tñní awí eánariġfiwámí xwírřá seaikixéánáyí, iwá nioniyáiwání imóníwiniġiniri imixiŋí eŋagi nání xřomi ení xwírřá wikixenřáriní. Seyíné niyínéní, ayí aŋí iwániŋí imóniŋagi nání rariŋini.

“Segíyí wone mineamfeyoapani.” ur-iŋí nánirini.

¹⁸ Ámá woxi “Niŋwan-iŋoni diŋí émf saímí moŋáonirini.” niyaiwiniri yapí méwapínipani. Segíyí wo “Nioní ámá ríná dániyíyá sŋwíyo dání diŋí píran-iŋí émf saímí moŋáonirini.” niyaiwinirínáyí, nepa Gorixoyá sŋwíyo dání diŋí émf saímí moŋo imóninfa nání diŋí api pñní n-wiár-máná wigí sŋwíyo dání majfá ikárinariŋí wo imóníwiniġini. ¹⁹ Ámá Gorixomi mixídarigfáyí “Nene diŋí émf saímí moariŋwáriní.” yaiwinarigfápi, ayí Gorixoyá sŋwíyo dání majmajfá nikáriniro yarigfápi eŋagi nání searariŋini. Bikwíyo dání nioní searariŋápi tñní xixeni rípi niriŋiri eániŋagi nání rariŋini, “Ámá ‘Diŋí émf saímí moariŋwáriní.’ yaiwinarigfápimi dání sipogwí wioárinfáyo opikínipoyiniri yariŋo, ayí Gorixorini.” niriŋiri eániŋagi nání rariŋini. ²⁰ Ámí wí e ení bi rípi niriŋiri eánini, “Áminá Gorixoxo niġfáriní. Ámá ‘Diŋí émf saímí moŋwaénerini.’ yaiwinarigfáyí wigí diŋí tñní eŋwípearigfápi surfma imónini.” niriŋiri eánini. ²¹ Ayínáni negí nearéwapiyarigfáyí womí seáyí e numfeyoarane

“Omĩni xı́darĩŋwaénerĩni.” mirĩpa oyaneyĩ. Ayı́ rĩpi nání seararĩŋĩni. Amĩpĩ nĩni ayı́ seyĩné arirá seainfa nánĩrĩni. ²² Poronĩrani, Aporosorani, Pitaorani, xwı́fa rĩrĩrani, seyĩné sĩni sĩŋı́ niŋwearĩnárani, nĩperĩnárani, amĩpĩ agwĩ ríná imónĩŋı́yĩrani, rı́wı́yo imónĩnı́áyĩrani, nĩniyĩ ayı́ seyĩnéyá imónĩni. ²³ Seyĩné enĩ Kiraisoyá imónĩŋoı́. O enĩ Gorı́xoyá imónĩŋo enaqı́ nání “Negı́ nearéwapı́yarı́gı́áyı́ womı́ seáyı́ e mimı́xı́pa oyaneyı́.” seararĩŋĩni.

4

“Gorı́xo áma xı́oyá imónı́gı́áyı́o yarı́gı́ápı́ nání pirı́ró umenı́árĩni.” urı́ŋı́ nánĩrĩni.

¹ Seyĩné wáf rı́mearĩŋwáone nání dı́ŋı́ nı́moróná rı́pı́ni mófı́rı́xı́ni, “Awa Kiraiso apı́ éfı́rı́xı́nı́rı́ wımónarĩŋı́pı́ epı́rı́ nání xegı́ xı́náiwanı́ŋı́ imónı́gı́áwarı́ani? Xwı́yı́fa oyá yumı́ rı́niŋı́pı́ áwanı́ wurı́yipı́rı́ nání xegı́ bosı́wowánı́ŋı́ imónı́gı́áwarı́ani?” yaiwı́fı́rı́xı́ni.

² “Bosı́wı́ nimónı́ro yarı́gı́áyı́ wı́gı́ dı́ŋı́ tı́ni amı́pı́ ayá wı́ nerı́náyı́, ayı́ apáni yarı́ŋoı́.” yaiwı́arĩŋwámanı́. “Sa ná bı́ni bosı́ urarĩŋı́pı́ tı́ni xı́xenı́ dı́ŋı́ unı́wiráripaxı́ imónĩŋı́pı́ nerı́náyı́, ayı́ apáni yarı́ŋoı́.” yaiwı́arĩŋwárı́ni.

³ Áma opisı́ anı́yo dánı́ xwı́rı́xı́ mearı́gı́fa wı́rani, seyĩnérani, segı́ dı́ŋı́yo dánı́ nionı́ gı́ yarı́ŋápı́ nání pirı́ró nı́nı́merı́náyı́, ayá sı́wı́ bı́ mını́ró “Apı́, ayı́ ananı́rı́ni.” yaiwı́mı́fı́ni. Nı́wanı́ŋonı́ aí gı́ yarı́ŋápı́ nání pirı́ró nı́menı́rı́ “E éapı́ nanı́rı́ani? E éapı́ sı́pı́rı́ani?” yaiwı́inarı́ŋámanı́.

⁴ Nionı́ dı́ŋı́ peá nunı́rı́ “fı́wı́ bı́ méáonı́rı́ni.”

nɪyawiwiniri aiwi “Xwiyá mayoni imóniñini.” wí ripaxí menini. Nioni yariñápi nani piríro epaxí imóniño, ayí ná woni Áminá Gorixorini. ⁵ Ayinani sini imóniñaná seyíné áamá wíyo xwiyá mumeáripáni. Ámináo —O nibirína amípi sía yinñimñini imóniñiyí wía ókímxiri áamá diñí ínimi níkwírómáná egíápirani, rigíápirani, nipiñi siñani imixiri enforini. O weapíne nani xwayí naníro ñweárixini. Íná dani xixegíni womini womini yayí níneamerína wo xegí néra unipi tñi wo xegí néra unipi tñi xixeni neariníarini.

*“Seyíné seáyí e seáyí e nimeniróná nanímani.”
uríñí nánirini.*

⁶ Gí níríxímeáyíné, payí rina nearína ewayí xwiyá nioni tñi Aporoso tñi nani nira waríñápi, ayí seyíné diñí píraníñí nímoró “Poró nene yariñwápi nani ría neararini?” oyaiwípoyiniri nani nira waríñini. Seyíné yawawi nani nira waríñápi nani diñí nímoróná Bíkwyó niriniri eániñipi ogámí mepa nero seáyí e mimónipa nemána wíyo imímí wimixiro wíyo seáyí e umíeyoaro mepa érixiniri searíñini. ⁷ Seyíné nani áamá gíyí “Seáyí e imónigíáyirini.” yaiwiaríño? Oweoi, wí e míseaiwiaríño. Amípi seyíné imónigíápi Gorixo wí síxí míseamímoní reño? Oweoi, amípi seyíné imónigíápi o síwiá síxí seamímonírini. O síwiá síxí seamímoní enagí nani pí nani seáyí e nímoníro síxí míseamímopa ení nániniñí míxí meakíninaríño. ⁸ Neparáni? Seyíné

ríxa aiwá xwé níniróniñf agwí ímf rífa seayini? Ríxa amiþí wí mimúrónigfáyfné nimóniro rífa ñweañoi? None sini sipfánñf nimónirane ñweañáná seyfné ríxa mîxí ináyf nimóniro rífa ñweañoi? Ai, none eni seyfné tñni nawíni mîxí ináyf nimónirane seáyf e imónanfwá nání re neaimónarini, “Seyfné nepa ríxa mîxí ináyf nimóniro, siñwariyf nanf imónimñiri enfrini.” neaimónarini. ⁹ Nioní dñf re nimónariñagi nání searariñini, “Wáf wurimeaiarñwáone Gorixo aga siwiá neawariñonerini. Ámá xwiríxí numemáná ‘Ríxa opíkípoi.’ ráriniñyññf imóniñwáonerini. Pí pí nñni siñwí tfgfáyf — Anfnajfrani, amáraní, nñni siñwí nñneanro rípfá neamearíþri nání áwinimi yariñwáone imóniñwini.” nimónarini. ¹⁰ None Kiraisomi nixdírane nání majimajfá ikáriniñwáone aí seyfné o tñni nawíni níkariniro nání ríxa dñf nanf imóniñþini tfgfáyfnérini. None enf samñf neawenone aí seyfné ríxa enf eánigfáyfnérini. None peayf neawianigfone aí seyfné seáyf e seaimixigfoyfnérini. ¹¹ Eníá dání agwi ríná nání none agwí nání erane iniñf nání neainri iyfá írkwni pánirane ámá wé tñni neaupíkákwiarigfone imónirane anf sá weanfwá nání wí mayone enagi nání anf xwirñimerane ¹² negf wé tñni omñf anñf minf erane ámá ríperif nealáná píranñf nanfni umearirane xeanñf nealáná xwámámf wirane ¹³ ikayfwf neamearáná þyfá xwyfá urirane yariñwáonerini. Xwíá riri nírimini dánfyf ráf neaimoarigfonerini. Ámá nñni none piaxf eanf

iyañw+nin+ neaimoar+g+oner+nin+. Agwi ríná eni api sin+ e neaimoar+ño+.

“Poron+ ikan+ñ+ niax+d+ñ+r+x+nin+.” ur+ñ+ nán+r+nin+.

14 R+wm+nin+ nion+ neáa war+ñá api sey+né ayá oseaimóm+nin+ meá niaíw+ g+ ñin+ s+x+ seayin+áy+nén+nin+ ñin+ íá oxir+ñpoy+nin+ eaar+ñ+nin+.

15 Sey+né Kiraisom+ píran+nin+ x+d+p+r+ía nán+ yay+w+ seamear+g+áy+ nepa íá m+ropax+ eñánáy+, seg+ ápon+nin+ imón+ñáon+ ay+ obax+ men+nin+. Nion+ xw+y+ía yay+ seain+pax+ imón+ñ+p+ iwam+ó wá+ n+sear+r+ñá sey+né Kirais+ Jisaso t+ni nawín+ ikár+n+p+r+ nán+ nion+ seameañáy+nén+nin+ imón+ñag+ía nán+ searar+ñ+nin+. 16 Seg+ ápon+nin+ imón+ñáon+, ay+ nion+ eñagi nán+ eñ+ r+rém+x+ r+p+ oseaim+nin+, “Nion+ yar+ñápa ax+p+ ikan+ñ+ niax+d+ñ+r+x+nin+.” osear+m+nin+. 17 Nion+ searar+ñápi oépoy+nin+ xám+ Timotiom+ —O g+ ñin+ s+x+ uyir+ ñin+ uñwir+r+r+ eñáor+nin+. Kiraiso nán+ wá+ ur+ñápi+ dán+ ñin+ w+kw+r+óagi nán+ g+ íwón+ñ+ imón+ñor+nin+. Om+ sey+né t+ám+nin+ urowárénap+ñár+nin+. O r+xa n+seaimear+ñá nion+ Kiraisom+ n+x+d+r+ñá yar+ñápi —Api nion+ ami ami nemer+ñá Jisasoyá s+yik+ imón+g+ía n+yon+ uréwap+yar+ñápi+r+nin+. Api nán+ o dir+r+ seain+ño+.

18 Wiy+né nion+ m+bi+pa em+ía nán+nin+ seáy+ e seáy+ e n+men+ro wár+xay+né imónar+ño+.

19 E ner+ aí Ám+ná Gor+xo n+wimón+r+ñá nion+ sin+ mé sey+né t+ám+nin+ n+bir+ wár+xay+néyá xw+y+í+pi ar+ía m+seá+ seg+ eñ+ neán+ro seáy+ e imón+g+í+pi apim+ dán+ rí rimónar+g+awix+nin+ s+ñw+ seanax+d+m+ár+nin+. 20 Ámá mañ+pán+ rar+ñag+ía n+w+n+ranéná “Ay+ Gor+xoyá xwiox+yó

páwipíríáyíríani?” yaiwiaríñwámani. Enj neániro uxídaríñagí nìwìnránená “Ayí oyá xwioxíyo ñweáyíríani?” yaiwiaríñwá enagi nání seararíñini. ²¹ Seyíné gímíni gípi nání seaimónaríni? “Poró síyikí nearani nání iwanj nimeámi b́wínigíni.” ríseaimónaríni? “Díñj síxí neayaríñípi neaíwapíyini nání nìpení nimónimáná b́wínigíni.” ríseaimónaríni?

5

Wigíwo xanoyá apíxí t́ni íwí níniri meánigípi nání mîxí uríñj nániríni.

¹ Xwíyíá bí rípi seyíné nání rínimearíni, “Jisasoyá síyikí imónigíá Koriníyo ñweagíáyí wí íwí inaríñoi.” rínimearíni. íwí api émá Goríxomi mîxídarígíáyí aí xe oinípoyínirí síñwí mîwínarígíápi nání seararíñini. Segí wo xanoyá apíxí t́ni íwí ninayíísisáná meánigíí enagi nání raríñini. ² íwí api síní enáná pí nání wáríxayíné imónaríñoi? Sípi api yaríño mi segí síyikí imónigíápimi dání nìparíro mopaxí enagi nání api e nemáná ñwí nearo síñwiríyí, ayí nanj yanírí egíárini. ³ Nioní ná jíami nínweari aí gí díñjpi seakíkayónáoni seyíné t́ni ñwearíñápáníñj sípi api enomi ríxa xwíyíá umeáríñárini. ⁴⁻⁵ Áminá Jisaso nìrowaríñípimi dání díñj re moáríanigíni, “Ayí awí neániróná nioní síní díñj ukíkayónáná enj eáníñj Áminá Jisasoyápimi dání xwíyíá axí rípi ríníírixini, ‘Xe íwí api yaríño náomíni xwíríá wikíxenfa nání Seteno t́ni owáraneyí. Ríwíyo síá Ámináo

bínfáyimi xegí dñþþi yeáyí uyimixemeanfa nánþ agwi Seteno tñni owáraneyi.' rínfírxini." dñþ e moárfanigini.

“Ámá sipi ejomi emi parimórxini.” urñþ nánrxini.

⁶ Seyfné wárxaxa imónarigfáþi aga nanþ menini. Yisþ bi onþmiáþi tþagþ aí bisþkerfá nþpimini íkwianþwþ eapþnárarfná nþþini nþmiga warñþþi nánþ seyfné nþjþá mimónþpa reþoi? ⁷ Yisþ onþmiáþi táná bisþkerfá nþpimini íkwianþwþ eapþnárarñþþa axþþi xámi fwi ná wonþ éf aí ámá obaxþ axþþi xénþpaxþ eþagþ nánþ seyfné bisþkerfá sñþññþ imónþþrþ nánþ yisþ xámñññþ imónñþþi emi kwírximópoyi. Seyfné ríxa bisþkerfá yisþ mayþ sñþññþ imónñþþi aí seararñþni. Ayþ rþþi nánrxini. “Judayene Gorixoyá aþñþajo neamúroagþþi nánþ dñþþ moani nánþ sipisþiþ rídiþyowá yarñþwápa Kiraiso eni nene nánþ ríxa rídiþyowá inñþ eþagi nánþ seyfné ríxa bisþkerfá yisþ mayþ sñþññþ imónñþþi.” nimónarini. ⁸ Ayþnánþ nene Kiraiso neañþþi nánþ dñþþ moani nánþ aiwá aþi nñþrane yayþ neranéná bisþkerfá yisþ xámñþþi —Aþi sipi wikáriro ríkiþrþó ero yarigfániññ imónñþþirini. Aþi tñni nimixiriþ mññþ bisþkerfá yisþ mayþþ — Aþi dñþ nanþþini fá xiriro nepa imónñþþini nánþ riro yarigfáþirini. Bisþkerfá yisþ mayþ aþi tñni nþwanigini.

⁹ Nionþ xámi payþ wina re nñrñrñ nearþ mónapñþarini, “Seyfné ámá fwi inarigfáyþ tñni nawini gwiaumþ minþpani.” nñrñrñ nearþ mónapñþarini. ¹⁰ E nñrñrñ nearfná ámá Gorixomiþ

míxídarígfá íwí inírórani, síñwí íwí wínírórani, íwí urápirórani, wigí ñwáþimi xídirórani, yarígfáyí nání mísearíñanigíni. “Ámá Goríxomí míxídarígfá apí apí e yarígfáyí t́ni gwiaumí wí minípa oemíni.” níyaiwírónáyí, xwáa rírímí ṕni níwiáriri nání e epaxí imóníñagi nání wí e mísearíñanigíni. ¹¹ Payí xámí nírirí nearína ayí rípi imóníñipi nání searíñanigíni, “Ámá ‘Jisasomí níxídrí nání segí sérixímeáonírini.’ raríñí wo apíxí wí t́ni íwí inírirani, síñwí íwí wínírirani, xegí ñwáþimi xídirirani, ámáyo ikayíwí umearírirani, iniígfí xwapí nínimáná papíkí erirani, ámáyá amípi wí íwí urápirirani, e yaríño t́ni gwiaumí minípaní. Aiwá aí o t́ni nawíní níkumíxiníri ḿnpaní.” nírirí eañanigíni. ¹²⁻¹³ Ayí rípi nání seararíñini. Ámá Jisasoyá síyikí imóníñwaéne t́ni síní nawíní mimónígfáyo nioní síñwí níwínaxídrí xwíyáa urípaxí rimóníñini? Oweoi, ayo Goríxo síñwí níwínaxídrí xwíyáa urípaxírini. E nerí aí ámá Goríxomí d́ñí níwíkwíro nání seyíné t́ni nawíní imónígfáyo síñwí níwínaxídro sípi yaríñagía níwíníríná xwíyáa urífríxini. Ámá sípi eñomí emí parímófríxini seararíñini.

6

“Segí wíyo xwíríxí mumepaní.” uríñí nánírini.

¹ Segíyí wo xegí imóníñí wo t́ni xwíyáa imíxípsi nání nímoníríná, aríge nerí “Ámá Goríxoyá imónígfáyí t́ni nírirane píraníñí oyeaimíxípoi.” míyaiwí ayo ní múrorí “Ámá

Gorixoyá mimónigfáyí tñní nírirane píráníñf oyeaimixfopoyi.” nýaiwiri wigí opisí añf tññf e nání waríñfíriní? ² Gorixoyá áamá imóniñwaéne Kiraiso niweapíríná xfo tñní nawíni nene áamá Gorixoyá mimónigfáyo xwíríxí umeañwápi nání siní nijfá mimóniþa reñoi? Seyíné xwíríxí seáyí e imóniñf apí umeprfáfá eñagi nání “Xwíyáfá onímiá agwí ríná ríñaríñwáþia xwíríxí mimeniþaxí imóniñwaénerini.” rýaiwinaríñoi? Ananí xwíríxí meniþaxí imónigfáyínerini. ³ Añfnajf mañf Gorixoyáyo prfí wiaikigfáyo xwíríxí nene umeañwápi nání siní nijfá mimóniþa reñoi? Seyíné e epírfá eñagi nání xwíyáfá xwáfá tfo ríñaríñwáyo añiþaxí xwíríxí umeþaxíyínerini. ⁴ Ayínáni wiyíné xwíyáfá bí tífáyíné nimóniróná pí nání áamá Jisasoyá siyikí imónigfáyínéyá siñwíyo dání sipfá imónigfáyí wí píráníñf oneaimixfopoyiniri ayf tññf e nání warigfáriní? ⁵ Ayá seaimopaxí bí rípi yaríñf oseaimini. Jisasoyá siyikí imónigfáyíné, segíyí wo wo tñní xwíyáfá tññf nimóniróná segíyí dññf tññf wo xwíyáfá arfá niwiri píráníñf wimixiyipaxí imóniño menirani? ⁶ Séríxímeáníñf imóniñf wo wíomi xwíríxí oumeminiríná, ayf nañf mimóniñf nerí aí Jisasomi dññf míwíkwíroarigfáyí píráníñf oyeaimixfopoyiniri ayf tññf e nání nímeámi nurfnáyí, ayf aga sipí imóniñfpi yarini. ⁷ “Jisasomi píráníñf oxídaneyi.” yaiwiarigfáyíné xwíríxí nímeniróná apimi dání ríxa ríþaíwíññf meáararíñoi. Díxí womi xwíríxí mumé xe onikáriniri nerfnáyí, “Ayf apáni yaríñoi.”

searimþini. Xwirixf mumé amipi xe fwf onirapiniri nerfnayf, “Ayf apant yarihoi.” searimþini. ⁸ E nerf ai seyfné wí e mepa nero sipi ikariniro fwf rapeniro yarihoi. Sérixfmeanijf imonigfao ai api e wikararihoi. ⁹ Gorixo áma rikikifó yarigfayf xe xfoyá xwioxfo opawipoyiniri sinwf miwinipa enfapi nani seyfné sinf nijfa mimonipa rehoi? Seyfné xenwani nimoro yafinijf mewapinipani. Áma fwf niniri rifeanarigfayf rani, wigf njwafimif fa xirarigfayf rani, oxí wo apixf wí tñi fwf inarigfayf rani, oxí wo wfo tñi “fwf oinaiyf.” wimonarigfayf rani, oxí wo wfo tñi iyf onarigfayf rani, ¹⁰ fwf urapekixearigfayf rani, amipi wayayo sinwf fwf winarigfayf rani, iniigf xwé niniro papikf yarigfayf rani, ikayfwf umeararigfayf rani, majfa niwikarimána fwf uraparigfayf rani, áma e yarigfayf wí Gorixo gf xwioxfo xe onweapoyiniri wí sinwf winifá menini. ¹¹ Xami wiyfné api bþ yagfayfné imonihagfa ai Áminá Jisasi Kiraiso tñi kwíyf negf ápo Gorixoyapi tñi egfipimi dani Gorixo segf yagfapi rixa igfanijf seaeamori siyikwf minijfyfné imonifrixiniri seaimixiri xwiyfa mayf imonigfayfné imonifrixiniri seaimixiri enfirini.

“Áma náomi dani pí pí neróna Gorixomi seayi e umepaxf imonihjpinþ époyi.” urijf nanirinþ.

¹² Seyfné re niyaiwiarihagfa aiwi “Pí pí ‘Oemini.’ ni neaimonifrná anani epaxenerini.” niyaiwiarihagfa aiwi apimi nipimini dani nanj

seaimixipaxí menini. Amipí nioni “Oemini.” ninimóniríná apí ananí nepaxoni aiwi wí nánini xe mñf niniga ouniri sñwí winimfámani. ¹³ Ámá fwí inarigfá wí fwí wiwanñyí yarigfápi nání re oyaiwípoyiniri, “Ananirini. Ámá nápi, ayí apí nání menirani?” oyaiwípoyiniri ewayí ikaxí rípi rarigfáriní, “Aiwá ayí agwú nánirini. Agwú ení ayí aiwá nánirini.” E rarigfápi nepa rinñagí aiwi Gorixo agwú tñni aiwápi tñni anípá imixinfáriní. E nerí aí ámaéne fwí inanfwá nání menini. Ámináo wimónarñpini yanfwá nání imónñwini. Ámináo ení ámá nápi nanf oimónpoyiniri yarñfirini. ¹⁴ Gorixo sa negf Áminá Jisaso owiápnimeaniri sñf wimixñfmani. Nene ení wiápnimeanfwá nání xegf ení eánñpimi dání sñf neaimixinfá enagí nání rarñini.

¹⁵ Seyíné Kiraisoyá siyikípi imónigfáyíné enagí nání xfoyá nápimi dání seyíné bi bññf imónigfápi nání sini majfá rimónñoi? Ayínani nioni oyá nápimi dání bññf imónñáoni niyónimi nurí apíxí iyí ede dání warigfá wími níkumixiniríná “Ayí ananirini.” riyaiwiarñoi? Oweoi, wí e yaiwipaxí menini. ¹⁶ Ámá apíxí iyí ede dání warigfími kumixinigfá gíyí gíyí, ayí xíí tñni nawíni nimóniro ná ayí ná bñññf imónigfápi nání seyíné sini majfá rimónñoi? Bìkwíyo dání xwiyfá rípi “Ayaú níkumixiniríná ná ayí ná bñññf imónigfíriní.” niriniri eánñagí nání seararñini. ¹⁷ E nerí aí ámá Ámináo tñni nawíni kumixinífáyí o tñni nawíni

nimóniróná kwíyí axípi tígíáyí imónarígíárini. 18 Ámá wí t́ni íwí inarígini wáyí nero éf úríxini. Pí pí íwí ámá yarígíá wíniyí náomi bíariwámini nero aí apíxí t́ni íwí inarígíápi xegí bi imónini. Náomi ínini dání nero nání wiwaniníyí xwiríá ikixenarígíárini. 19-20 Segí ná xixegíni imónígíápi, ayí kwíyí Gorixoyápi nání —Api Gorixo síxí seamímóáná seaaíninípirini. Api nání segí wará aniníní imónígíápi nání seyíné síni majíá rimóniní? Gorixo Jisaso neainípipimi dání ríxa b́niníní neainí enagí nání ríxa xíoyá imóniníwini. Síni sewaniníyínéyá mimóniní. Ayínáni seyíné segí nápimi dání pí pí neróná Gorixomi seáyí e umepaxí imóninípirini éríxini.

7

Ámá meánígíáyí nání uriní nánirini.

1 Seyíné payí nearo yaríní nigíápi nání áwaní bi osearimini. Oyí, ámá apíxí bi mímeapa nerínáyí, ayí naní yaríní. 2 E níseariri aí íwí xixegíni ámá inarígíápimi dání íeapá seainipaxí enagí nání oxí woxí woxí díxí apíxí meari apíxí wíyí wíyí ení díxí oxí meániri éirixini. 3 Apíxí wíyí “Gí oxo íá oníxirini.” nísimóniríná xiagwoxi ími xe íá xiríirixini. Oxí woxí “Gí apíximi íá oxirimini.” nísimóniríná xiepíyí ení “Xe íá oníxirini.” yaiwíirixini. 4 Xiagwoxi, ayí díxí nápi nání xiáwoximani. Díxí apíxí díxí nápi nání xiáíirini. Xiepíyí ení, ayí díxí nápi nání xiáíiyimani. Díxí oxo, ayí jíxiyá nápi nání xiáworini. 5 Ayínáni wíyagwí wíyagwí

“Íá oxirínaiyi.” níríniríná arfá mé miní xixe “Oyi.” rínfísixini. Sfá áríní Gorixomi xwiyfá rírímí wiani nání xixe “Oweoi.” níríniríná, ayí ananirini. E niseariri aí sfá “ ‘Oweoi.’ orínaiyi.” yaiwíípi ríxa nórimáná enáná ámi fá xirínfísixini. Ayí rípi nánirini. Woxi woxi “Ámá wí tñi íwí inanípi nání mihí minípa oemini.” nísimóniri aí xixeni api eminiri nání ení mireánihagi nání Seteno ámá wí tñi íwí iniri nání rírípeáwiniginiri “Ámi fá xirínfísixini.” seararihini. ⁶ “Sfá áríní Gorixomi ríxihi urípiri nání xixe ‘Oweoi.’ níríniróná, ayí ananirini.” seararihípi sekaxí e éríxini mipseararihini. Niseaimóniríná xe e éríxini sñwí seanarihini. ⁷ “Ámá nini nioni apíxí mímepa enáoni yapí nimóniríná, ayí ananirini.” nimónarini. E nerí aí Gorixo ámá o omí xixegíniyo wá níwianiri níwiiríná wíyo meánipaxí oimónípoiini wiiri wíyo míméánipaxí oimónípoiini wiiri ení enagi nání seararihini.

⁸ Segí ámá siní míméánigíáyí tñi apíxí aníyí tñi nání rípi osearimini. Ayí míméániháoni yapí siní aníhí e nimóniróná naní yaríhoi. ⁹ E niseariri aí rípi ení osearimini. “Ámá wí tñi íwí inaní nání mihí míméainípa oyaneyi.” niseaimóniri aí xixeni api yaníro nání ení míméainípa nerónáyí xe meáníríxini. “Níméánípiri nání dhí sípí níwia nurínáyí, naní meñagi nání xe meáníríxini.” seararihini. ¹⁰ Ríxa meánigíáyíné nání ñwí ikaxí rípi — Apí nioniyápi marfái, Ámináo ríhípiini. Apí

osearim̄ni. Apix̄ meániḡíwa wiḡ oxowami
niwár̄imi mupani. ¹¹ E mepa neri niwár̄imi
nur̄ináȳ, ámi ox̄ m̄imeán̄ kiki fá ŋweá̄rix̄ini.
“Kiki fá ŋweám̄ni.” m̄iwimón̄ipa ner̄ináȳ, ámi
xiagwo t̄ni kum̄ix̄in̄í̄rix̄ini. Xiagwowa eni wiḡ
apix̄iwami emi m̄imopa é̄rix̄ini.

¹² Ámá xamiñ̄í w̄iniȳiné xwiȳá r̄ip̄i —
Ap̄i Ámináo r̄iñ̄ip̄imani. Nioniȳap̄ir̄ini. Ap̄i
eni osearim̄ni. Ámináomi d̄iñ̄í w̄ikw̄iron̄íȳ
woxi apix̄ d̄iñ̄í m̄iw̄ikw̄iron̄í w̄i r̄imeán̄iñáná
í s̄ini “Anani meán̄iñáom̄ni omeán̄im̄ni.”
niwimón̄ir̄iná xiagwoxi ími emi m̄imopa
é̄rix̄ini. ¹³ Apix̄ Ámináomi d̄iñ̄í w̄ikw̄iron̄íxi,
ox̄ d̄iñ̄í m̄iw̄ikw̄iron̄í womi meán̄iñ̄ixi eñánáȳ,
o s̄ini “Ḡ apix̄ meañái t̄ni an̄iñ̄í ŋweám̄ni.”
niwimón̄ir̄iná omi niwár̄imi mupa é̄rix̄ini.
¹⁴ Aȳ r̄ip̄i nani rar̄iñ̄ini. Ox̄ Ámináomi d̄iñ̄í
m̄iw̄ikw̄iron̄í wo ar̄ige neri Gor̄ixoyá wo
imón̄ipax̄r̄ini? Aȳ xeḡ xiep̄i d̄iñ̄í w̄ikw̄iron̄í
t̄ni naw̄ini nemer̄iñ̄ip̄imi dáni Gor̄ixomi d̄iñ̄í
niw̄ikw̄irori ámá x̄oyá wo imón̄ipax̄r̄ini.
Apix̄ d̄iñ̄í m̄iw̄ikw̄iron̄í w̄i eni xeḡ xiagwo,
d̄iñ̄í w̄ikw̄iron̄o t̄ni naw̄ini nemer̄iñ̄ip̄imi
dáni ámá Gor̄ixoyá w̄i imón̄ipax̄r̄ini. Ap̄i
mepa nero p̄ni niwiár̄in̄imi nurónáȳ, seḡ
niaíw̄ Gor̄ixoyá w̄i mimón̄í oyá siñw̄íyo dáni
piax̄in̄iñ̄í eániḡíȳ imón̄ip̄r̄ix̄ini. Nioni
sear̄iñ̄ap̄i x̄ixeni ner̄ináȳ, oyá imón̄ip̄r̄ár̄ini.
¹⁵ E n̄isear̄i aí Gor̄ixomi d̄iñ̄í m̄iw̄ikw̄iron̄í
meán̄iḡíó “Ḡ apix̄ Gor̄ixomi d̄iñ̄í w̄ikw̄iron̄í
rími niwár̄imi oum̄ini.” niwimón̄ir̄iná xiep̄ix̄i

xe pńni nıwıarımi onunrı sıŋwı wınńırıxını. Dıńı mıwıkwırońı meanıgııı “Gı oxı Gorıxomi dıńı wıkwırońı romı nıwarımi ounını.” nıwımónırńná xıagwoxi xe pńni nıwıarımi onunrı sıŋwı wınńırıxını. Nıseawarımi ugıáyıné sını áxeŋwarı inıgıáyı yapı mimónıŋoı. Gorıxo nıwayırónıro ŋweáırıxınırı nánıpı rıxa wéyo fá neaumırıŋene eŋagı nánı rarıŋını. ¹⁶ Oxı dıńı mıwıkwırońı womı xıepıxı, jíxı dıxı oxomi pńni mıwıarıpa nerı o tńni nıŋwearńná sıŋwepıgı nıwirıŋıpımı dánı wierıkiemearfárfanı? Mıwierıkiemeapa erfárfanı? Jıxı majfárinı. Apıxı dıńı mıwıkwırońı wımı xıagwoxi, joxı enı í tńni nıŋwearńná sıŋwepıgı nıwirıŋıpımı dánı wierıkiemearfárfanı? Mıwierıkiemeapa erfárfanı? Joxı enı majfárinı. Ayınanı segı ámá Gorıxomi dıńı mıwıkwırogıá meanıgıáyo nıwarımi mupa éfırxınırı seararıŋını.

“Segı imónıfırxınırı yaŋı seadımıxıŋıpı imónıfırxını.” urıŋı nánırinı.

¹⁷ Seyıné woxını woxını Ámıná Gorıxo ayı xıxegını apı apı e imónıfırxınırı yaŋı seadımıxıŋıpı, o ayı nıonıyá ámá oımónıpoyınırı wéyo fá seaumıráná imónıgıfápi axı apını “Xe oımónımını.” nıyaiwıro imónıfırxını. Gorıxoyá sıyıkı nimónırı ami gımi ŋweagıá nıyonı sekaxı axıpı urımearıŋárinı. ¹⁸ Segıyı wo Judayo eŋagı nánı iyı sımı sío wákwınıŋáná Gorıxo o ámá nıonıyá oımónırı wéyo fá numırırńnýı, ámá o “Iyı sımı sío wákwınıŋıpı arıge nerı yo mıyımınıréini?” mıyaiwıpa éwınıgını. Segıyı wo iyı sımı sío mıwákwınıŋáná Gorıxo

nioniyá oimónirí wéyo íá numirirínáyí, áamá o Judayí woníninjí oimónimínirí iyí símí sfo mīwákwínipa éwinígini. ¹⁹ Ayí rípi nánirini. Iyí símí sfo nīwákwínirínáraní, mīwákwínipa nerínáraní, Gorixoyá sñwíyo dání ná ayo mimónini. Oyá sñwíyo dání “Ná ayo imónini.” yaiwiarínjipi, ayí sekaxí xfo rínjipimí xfdarígápinirini. ²⁰ Ayínáni áamá woxini woxini, seyiné Gorixo áamá nioniyá oimónipoyinirí wéyo íá seaumiráná pí pí xixegíni imónigápi xe apini nimóniro ñweárixini. ²¹ Woxí Gorixo áamá nioniyá oimónirí wéyo íá rumiráná áamá woyá xináixíninjí nimónirí omíj wiiarínjoxi nimónirínáyí, ududí bī mirinipa nerí “Nioní sñni axí apini nimóniríná, ayí ananirini.” yaiwírrixini. E nerí aí xináixíninjí nimónirí omíj wiiarínjoxi áamá áxenwarí minígáyíninjí imónipaxí enánáyí, ananí xináixíninjí nimónirí omíj wiiarínjipi pñni niwiáriri kikiíá úirixini. ²² Xináixíninjí nimónirí omíj wiiarínjoxi, ayí rípi nání “Ududí bī mirinipani.” rirariní. Giyí Áminá Gorixo áamá nioniyá oimónipoyinirí wéyo íá umiráná áamá wiyá xináiwáninjí nimóniro omíj wiiarígáyí enánáyí, ayí sñni api imóninagáa aí Gorixo rixa gwí roayíronjyíriní. Giyí Ámináo áamá nioniyá oimónipoyinirí wéyo íá umiráná áxenwarí minígáyí enánáyí, ayí xfo wimónarínjipi epírta nání xegí xináiwáninjí omíj wiiarígáyí imóninagáa nání “Ududí mirinipani.” searariní. ²³ Jisaso neaiinjipimí dání Ámináo bñinjí niseairí

gwí searoayíronjé enagí nání áamá wíyíyá xínáíwayíneníjé mimónipa éfríxíni. ²⁴ Gí níríxímeáníjé imónígíáyíné, Goríxo áamá nioniyá oimónípoynírí wéyo íá seaumíráná pí pí xíxegíni imónígíápi o xegí síjwíyo dání apíni imónífríxíni.

Áamá mímeánígíáyí nání uríjé náníríni.

²⁵ Seyíné áamá síni mímeánígíáyí nání payí nearí yaríjé nigíápi nání Ámínáo sekaxí bí míníríjé aiwí nioní —Nioní Ámínáo wá níníwianírí níjípimí dání xwíyá díjé ujwírárípaxí imóníjépi seararíjéoníríni. Nioní gí díjéyo dání bí osearímíni. ²⁶ Xeaníjé neaímeámínírí yaríjépi ríxa neaímeaaríjé enagí nání nioní díjé re moaríjéni, “Áamá agwí pí pí imónarígíápa aníjé axípi e imónífríxíni. ‘E nerínáyí, ayí nanífríni.’ nímonaríni.” Nioní díjé e moaríjéni. ²⁷ Woxí ríxa apíxí meañoxí enánáyí, “Ímí aríge wárímíníréní?” níyaiwirí mepaní. Woxí apíxí mímeañoxí enánáyí, “Apíxí aríge nerí meámíníréní?” níyaiwirí mepaní. ²⁸ E nísearírí aí woxí apíxí nímearíná ayí íwí bí míyaríjéni. Apíyáíxí ení oxí nímeáníríná ayí íwí bí míyaríjéni. E nerí aí xeaníjé meánígíáyí síni xwíá tíyo ñweañáná wímeaníápi seaímeanígínírí seararíjéni. ²⁹ Gí níríxímeáyíné, e nísearíríná rípíníjé seararíjéni, “Jisaso weapíníáyí nání ríxa añwí ayo enagí nání áamá apíxí ríxa meagíáyíné re nímoníro éfríxíni. Apíxí mayowa áxenwarí minípa nero nání ‘Goríxo wimónaríjépiní oemíni.’ níyaiwíro yarígíáwa

yapí nimóniro éfríxini. ³⁰ Ámíxíá yarígfáyíné ámíxíá mīyarígfáyí yapí nimóniro éfríxini. Dīñí nífá seainaríñíyíné dīñí nífá mīwinaríñíyí yapí nimóniro éfríxini. Amípí b́ nero t́gfáyíné amípí mayíyí yapí nimóniro éfríxini.

³¹ Omíñí neríná amípí xwíá t́yo wenípimi dání omíñí yarígfáyíné ámá apí nání wí ududí mīwinarígfáyí yapí nimóniro éfríxini.” Amípí agwí ríná xwíá rírími eníyí imóníñípa aníñí imónínfá meníni. Xegí b́ imónínfá nání anwí ayo enagi nání seararíñini. ³² “Amípí ayá wí nání ududí mirínípa oépoi.” nínimónírí nání seararíñini. Ámá apíxí mīmeagfáyí Ámínáo nioní yaríñapí nání yayí owinínírí nání o yayí winípaxí imóníñípíni nání dīñí nímóa warígfárini. ³³ E nerí aí ámá apíxí meagfáyí “Gí apíxí yayí owinínírí nání aríge emíniréini?” nīyaiwiro apí nání dīñí nímóa nuro ³⁴ dīñí b́ biaú f́á xírarígfárini. Apíxí śni oxí mīmeánígfíwa t́ni apíyáíwa t́ni íwa wí wí re yaiwiaríñírini, “Níini ǵ nápí t́ni dīñípi t́ni śyikwí míníñí Ámínáo ǵ ámá e oimónípoyínírí wimónaríñípi t́ni xíxeni oimónímíni.” nīyaiwirí o nání wiípaxí imóníñípi nánini dīñí moaríñírini. E nerí aí apíxí ríxa oxí meánígfíwa wí wí axípi e yaríñímaní. “Gí oxo yayí owinínírí nání aríge emíniréini?” nīyaiwirí xwíá t́yo dání imóníñípi nání dīñí nímóa waríñírini. ³⁵ Nioní seararíñapí naní oníinírí mīseararíñini. Sewaníñíyíné níxídiríná naní oseainírí seararíñini. Nioní áxenwarí oseaimínírí míraríñini. Seyíné

nañf imóniñfþini nero amþí pí pí imóniñfþi nánþi mþmþwiaíkf mþseainþpa yarfná “Ámínáo wimónarñfþini oyaneyþ.” niyaiwiwo oéþoyþnþri nánþi seararñþni.

³⁶ Ámá go go “Apþyá nionþi nánþi rixiñf nuriyigfími nþþkwini mþwikárarñþni.” niyaiwirfnáyf, í xwé nimónþri rixa meapaxf imóniñgagi sñwþ winþri “Ími rixa omeámni.” niyaiwiri mñf ninþri nánþi “Kikiá bþ epaxonþmani.” yaiwinþri nerfnáyf, xe o xegf wimónarñfþi nerþi ími omeanþi. E nerfná, ayf sipí bþ mþyariniþi. Ananþriþi. ³⁷ E nerþi aí go go “Ná biniþi apþi oemniþi.” rinñfþi nánþi dñf sixf inþri feapá winþpaxf imóniñfþi xe mñf oninþriþi mimónþpa erþi xewanþjo xegf dñþyo dánþi “Apþyá nionþi nánþi rixiñf nuriyigfí kikiá oñweaniþi.” yaiwiri nerfnáyf, ayf nañf yariniþi. ³⁸ Ayinánþi ámá apþxf xegf rixiñf wuriyigfími nþimearfná, ayf nañf yariniþi. Ámá apþxf xegf rixiñf wuriyigfími mþmeapa nerfná, ayf enþi nañf nerþi seáyþ e imóniñfþi yariniþi.

³⁹ Apþxf wýyá oxo siniþi mþpé ñweañáná anñf re yaiwíwiniþniþi, “Oyá apþxiniþi rimóniñþniþi?” yaiwíwiniþniþi. E nerþi aí xegf oxo rixa nþperfnáyf, siniþi omþi mþmeánþf “Go gomiþi omeánþmniþi?” nþwimónþrfná, ananþi meánþwiniþniþi. E nerþi aí ámá sipfá imóniñf womþi mþmeánþf Jisaso tñþi ikáriniþgáyf womþiniþi meánþwiniþniþi. ⁴⁰ Ámi nþimeánþrfná, ananþi enþagi aiwþi nionþi gf dñf ayf rþþi nimónariniþi, “Í ámi mþmeánþf siniþi anñf apþxf anþf nþñwearfnáyf, yayf oxþ tñþi

n+ηwear+fná win+nfápimi seáy+ e imón+ηfp+ win+nfár+ini.” nimónar+ini. “Nion+ en+ Gor+xoyá kwíy+ t+fnáon+r+fan+?” n+yaiwir+ searar+η+ni+.

8

Nanw+ mimón+ ηw+áp+ nán+ r+diyowá in+ηfp+ nán+ ur+η+ nán+r+ini.

¹ Sey+né pay+ nearo nanw+ áamá wig+ mimón+ ηw+á imón+ηfp+ nán+ r+diyowá yar+g+áp+ nán+ yar+η+ nig+áp+ nán+ bi osear+m+ini. Ay+ nepar+ini. Sey+né r+wam+η+ nearo n+r+g+ápa Jisasomi d+η+ w+kw+ronwaeéne n+neneni r+xa nij+á imón+ηwaeéner+ini. Ay+ nepa imón+ηag+ aiwi r+p+ osear+m+ini. Áamá “R+xa nij+á imón+ηáon+r+fan+?” n+wimón+r+fná, d+η+ apimi dán+ wár+xa imónar+g+ár+ini. E ner+ aí áamá wíyo d+η+ s+p+ n+wiri ar+rá n+wir+fná apimi dán+ Jisasoyá s+yik+ imón+ηwaeéne s+k+k+ ámi bi eám+x+inar+ηwár+ini.

² None go go “Am+p+ bi nán+ r+xa nij+á imón+ηáon+r+fan+?” n+yaiwin+r+fnáy+, nij+á Gor+xo “Áamá n+ni e oimón+poy+.” wimónar+ηfp+ t+ni s+ni x+xeni wí mimón+ηor+ini. ³ E ner+ aí go go “Nij+á imón+ηáon+r+fan+?” m+yaiwin+ Gor+xomi d+η+ s+x+ nuyir+fnáy+, Gor+xo “Áamá o nion+yá imón+η+ wor+fan+?” yaiwin+. ⁴ Ay+náni g+w+ áamá wí wig+ ηw+áp+ nán+ r+diyowá nemáná ámi maker+á im+xar+fná Jisasoyá imón+g+áy+né b+ nero nar+g+áp+ nán+ r+p+ osear+m+ini. Nene nij+ár+ini. Xw+á t+yo mimón+ ηw+áp+ obax+ enag+ aiwi bi nepax+η+ imón+ηfp+man+. N+p+ni nepa ηw+á mip+món+ηfp+r+ini. Nw+á nepa imón+ηfp+, ay+

ná woni Gorixoniri. ⁵ Ámá wí re rarigfáriní, “Nwáfá rípi anjnamí dánjpiriní.” Wí “Xwáfárimí dánjpiriní.” rarigfáriní. Nwáfá rarigfá apí bí “Nepa njwáfá imóniní.” rininjpiriní. Bí “Kwíyí seáyí e imóninj tñjriní.” rininjpiriní. Apí apí obaxí ayá wí imóninjagí aiwí ⁶ nene nání njwáfá imóninjpi, ayí ná woni Gorixoniri. O negí áporiní. Amípi nání mfkí ikinjoriní. Ámá xfo nání imóninjwaéne ayí oniriní. Nene nání seáyí e imóninjpi ení “Piriní?” marfái, ayí ná woni Áminá Jisasi Kiraisoriní. Omí dání Gorixo amípi níní imixiri sínjí nene imóninjwápi neaimixiri enjoriní.

⁷ E nerí aí ámá Jisasomí dñj wíkwíroarigfáyí níní njfá apí nimóniro “Negí njwáfá xfdagwápi ná mfkí mayí imóninjpirfaní?” yaiwiarigfámaní. Segíyí wí Jisasomí síní dñj míwíkwíró neríná wigí njwáfápi fá nixira níwagfasáná yarigfáyí enjagfa nání mimóní njwáfápi nání gfwí ridiyowá inípi nínróná “Ayí gfwí njwáfá imóninjpi nání ridiyowá éfápi rfa nariní?” níyaiwiro wigí dñj pfwíninj imónigfápimí dání “Nípkwíní mýariní.” níyaiwiro nání apimí dání piaxí níweániri udunarinjriní. ⁸ E nerí aiwí aiwá mñipa yarinjwápimí dániraní, narinjwápimí dániraní, Gorixo neamímnarinímaní. Mñipa neríná oyá síjwíyo dání síyikwípianéninj imónarinjwámaní. Níniríná ení oyá síjwíyo dání seáyí e imónarinjwámaní. ⁹ E nerí aí ámá Jisasomí dñj níwíkwíroro aí wigí dñj yófninj mimónigfáyí wiyíné ananí nípaxí imóninjpi narinjagfa níseaníro nání ayí ení

ninimáná “Nþikwþni mimóniþpi rfa éwini?” niyaiwirþpimi dáni óreámioapþrixiniri diþf tþni nírxþni. ¹⁰ Ámá Jisasomi diþf niwþkwþroro aiwi sinþ diþf yóþniþf mimónigþáyþ segþ ámá “Nwþá rinþf rþpi ná mþkþ mayþrþni.” yaiwiarþf wo þwþá imóniþf api nánþ aþf rþdiyowá yarþgþiwamþ niþweámáná aiwá rþdiyowá éþapi narþþagi niwþnþroná “Nene enþ anani nþpaxenerþani?” niyaiwinþro eþf siþf nínimáná nþþráoi. ¹¹ Rþxa ninþro wigþ xwioxþyo dáni wþá mþwókipa nerþ udunáná re searþmþþni, “Seyþnéyá niþfá imónigþápimi dáni sinþ yóþniþf mimónigþá tþyþ —Ayþ segþ sérþxþmeániþf imónigþáyþrþni. Kiraiso upeþyþrþni. Ámá ayþ seyþné niþfá nimónþro ‘Pí pí þwþá ámá mewegþá nepa mimónþni.’ yaiwiarþgþápimi dáni rþxa xwþrþá ikixenáoþ.” searþmþþni. ¹² Ayþnánþ nene negþ nþrxþmeá diþf sinþ yóþ mimónigþáyo siþi e wikárþrane ayþ wigþ diþf “Api neranéná nþikwþni miyarþþwþni.” yaiwinarþgþápimi wiaþkirane nerþþpimi dáni Kiraisomi enþ siþi wikárarþþwþni. ¹³ Ayþnánþ nionþ gþwþ narþþapimi dáni gþ nþrxþmeá imónigþáyþ óreámioapaxþ eþánáyþ, ayþ nóreámioaro udunþniþgþnþri nionþ aga ná rþwþyo dáni aiwi ámi gþwþ bþ nþmþámani.

9

“Wáþ wurþmeiarþþwáone niþsearþþpaxþþi Poronþ wí searþþþámani.” urþf nánþrþni.

¹ “O áxerwarþ inþþorþni.” rþniaiwiarþþoþ? “Jisasoyá wáþ wurþmeiarþf wo mimónþni.”

r#niaiwiar#joi? “O neg# Áminá Jisasomi s#jw# m#w#n#jor#ni.” r#niaiwiar#joi? “O Ámináo nán# wáf nearar#j#pimi dán# d#j# w#kw#ron#waéne men#ni.” r#yaiwinar#joi? ² “Poró Jisasoyá wáf wur#meiar#j# womani.” niaiwiar#j#á#y# wí enánáy# aí sey#né an#pax# nion# wáf wur#meiar#j# imón#j#p# nán# “R#xa x#xen# nij#á imón#joi.” nimónar#ni. Poron# wáf searáná sey#né r#xa Gor#xo t#ni naw#ni ikár#n#j#á#y#né nimón#r#j#pimi dán# ámayo áwan#j# rén#j# urar#joi, “O nepa Jisasoyá wáf wur#meiar#j# wor#ni.” urar#joi.

³ Ámá pair#r# niar#j#á#p# wia#k#m#n#r# nán# r#p# nura war#j#ár#ni, ⁴ “Jisasoyá wáf wur#meiar#j#wáone nán# re n#neaiaiwiro r#rar#joi, ‘Awa yar#j#á#p# nán# n#gw# nán# way#á ini#j# n#ro aiwá n#ro epax# mimón#joi.’ n#neaiaiwiro r#rar#joi? ⁵ ‘Wáf wur#meiar#j#á w#á t#ni Ámináomi xogwáowa t#ni Pitao t#ni awa ap#x# n#mearo ap#x# t#ni naw#ni emear#j#á#pa Porowa ax#p# wí e epax# mimón#joi.’ n#neaiaiwiro r#rar#joi? ⁶ Ap# n#yaiwiro r#rar#joi? R#m#ni r#p# n#yaiwiro r#rar#joi? ‘Wáf wur#meiar#j#á w#á wig# n#gw# om#j# p#ni wiár#pax# aiw# Poró t#ni Banabaso t#ni awaúni aiwá n#p#si nán# n#gw# om#j# yar#j#í#p# p#ni wiár#pax# mimón#j#i.’ n#yeaiwiro r#rar#joi? ⁷ Sim#j# w#nar#j#á ámá wo m#x# oni#poy#n#r# wir#meá# g#y# r#xa en# n#meámáná wiwan#j# up#rowár#nar#j#ár#ni? Oweoi, wí e epax# men#ni. Ámá g#y# aiwá om#j# nur#máná m#mian# yar#j#ár#ni? Oweoi, ap# en#

wí epaxí meníni. Ámá giyí burímákau nímeróná wiwanínyí amínyí mìnipa yarígíárini? Oweoi, apí ení wí epaxí meníni. ⁸ Nioní ámá dínj moarígíápimíni níxídirí rífa rarínyíni? Oweoi, nyí ikaxí Moseso níriri eanípimi dání ení axípi e ríni. ⁹ Apimí dání re níriiri eánini, ‘Burímákau tíni wíí aiwá exwexwímí neríná bí mìnipa oeniri maní gwí mijáripáni.’ níriiri eáninípi ‘Goríxo burímákau nánini dínj nímorí rínyíni.’ ríseaimónarini? ¹⁰ ‘Ayí ámaéne nání ení dínj nímorí mírípa enínyíni?’ míseaimónipa rení? Oyi, ayí ámaéne nání ení rínyíni. Moseso ámá aiwá íwíá urípíri nání xwíá yuní níxíéa warígíáyí tíni aiwá yóí éaná miarígíáyí tíni níni nawíni wíí bí nípíra nání dínj níkwímoro éríxíni e rínyíni. ¹¹ Wáí wurímeiarínyáone xwíyíá Goríxoyápi nísearírná aiwá íwíániní seaurarínyagwí aí re ríseaimónarini, ‘Aiwá íwíániní neaurarígíápimí dání bí nímiro aiwá nípíri nání nínearápirónáyíraní, aikí yínípi nání nínearápirónáyíraní, ayí naní míyarínyoi.’ ríseaimónarini? ¹² ‘Ámá wí ananí nísearápiro nípaxí enánáyí, ayí none anínyíni.’ níseaimónarini.” rarínyíni.

E nerí aí none nísearápipaxí imóninípi mísearápihwaríni. Ámá xwíyíá yayí neainípaxí uraríná “Amípi wí nearápaníro nání rífa yarínyoi?” níyaiwiro dínj míwíkwíropa epíríxíni nísearápipaxí níseaimónaríne aí wí mísearápi díwí íkeamóniníwápi xwámámí wínyíni. ¹³ Ámá amípi aní rídiyowá yarígíiwámí ínini enínyoi méarígíáwa aiwá nípíri

nánì iwámì wenþpì meariǵtápì nánì seyíne nǵtá mimónipa reñot? Ámá nanwí Gorixo nánì nimeámì báná rǵdiyowá wiiarǵtáwa rǵdiyowá wíftápì bi nimearo narǵtápì nánì enì seyíne nǵtá mimónipa reñot? ¹⁴ Axþpì Ámíná Jisaso sekaxí re riñrǵnì, “Ámá xwiytá yayí seainipaxþpì wá nurimeiarǵtáwa apimì dánì aiwá nǵfrì nánì meáfrǵxǵnì.” ¹⁵ Ámínáo sekaxí e riñtá aì nionì seyíne tǵnì niñwearǵná wí mǵsearápí nerì agwi enì apì bi nionì oniapþpoyǵnǵrǵ payí nearì mǵseamónaparǵnǵ. Ayí rǵpì nánì seararǵnǵ. Nionì aiwá nǵsearápǵrǵ mǵnǵ nerì nǵra unápì nánì mǵxí meakǵnǵnarǵápì ámá wo aiwá nǵniarǵrǵná nǵsañionwǵrǵrǵnǵǵnǵrǵ nánì “Nionì xámì péimǵǵnǵ.” nimónarǵnǵ. ¹⁶ Artá nípoyí. Nionì xwiytá yayí neainipaxþpì wá nǵsearǵrǵná Gorixo e éwǵnǵǵnǵrǵ nǵrowárǵnapǵñtá eñagǵ nánì e yarǵñápì nánì niwanǵñonì mǵxí meakǵnǵnǵpaxí wí menǵnǵ. Nionì Gorixo e éwǵnǵǵnǵrǵ nǵrowárǵnapǵñtá mǵpa nerǵnáyí, sǵá wí nionì majtá nóripaxǵrǵnǵ. ¹⁷ Gí dǵñtá tǵnì “Wáí ourǵmemǵnǵ.” nǵnimónǵrǵ sǵñwǵrǵyí, “Gorixo yayí nimopaxþpì emǵnǵrǵ yarǵñnǵ.” rǵpaxǵrǵnǵ. Gí dǵñtá tǵnì “Wáí ourǵmemǵnǵ.” mǵnimónǵ Gorixo sekaxí nǵrowárǵnapǵñtá eñagǵ nánì nerǵnáyí, arǵge nǵyaiwirì “O yayí nimopaxþpì yarǵñnǵ.” rǵmǵnǵ? ¹⁸ Ayǵnánì pǵpimì dánì nionì yayí nimopaxǵrǵnǵ? Nionì ámayo xwiytá yayí neainipaxþpì wá nurǵrǵná apimì dánì urápǵpaxí imónǵñtá mǵrǵpǵpa nerǵñtáyo dánì yayí nimopaxí imónǵñtá yarǵñnǵ.

“Ámá pí pí imónigfápa nioní ení imónariñáríní.” uríñf náníríní.

¹⁹ Nioní nepa ámá womí xínáínfíníñf nimónírí omíñf wiiaríñáoní menagí aí ámá ayá wí Jisasomí oxídípoynírí nání nioní gí dñíyo dání ámá nìyíyá xínáínfíníñf nimónírí omíñf wiiaríñáoní imóníñíní. ²⁰ Nioní gí Judayf tñní nññwearfná Jisasomí dñf owíkwírópoynírí ayfíníñf nimónírí yaríñáríní. Nwí ikaxf ríníñfípimí ñwíá mixelñwiráríníñáoní aiwí gí Judayf apimí ñwíá xewwirárínigfáyf tñní nawíní nññwearfná, “Nioní aríge yarfná ayf Jisasomí dñf wíkwírópíráoi.” nìyaiwirí nání nioní ení apimí ñwíá xewwiráríníñáoní imónariñáríní.

²¹ Gí Judayf tñní nññwearfná ayfíníñf nimónírí aiwí ámá Goríxoyá ñwí ikaxf ríníñfípimí ñwíá mixelñwirárínigfáyf tñní nawíní nññwearfná, ayf Jisasomí dñf wíkwírófírxínírí nioní ení ñwíá mixelñwiráríníñáoní imónariñáríní. Nioní ñwí ikaxf ríníñfípimí mixeldí nerí marfái, Kiraiso ríñfípimí xídaríñáoní enagí nání raríñíní. ²² Nioní ámá ení samíñf wegíáyf tñní nawíní nññwearfná ayf Jisasomí dñf wíkwírópírí nání nioní ení ení samíñf nñwenoní nimónírí uréwapíyaríñáríní. Ámá nñní wíyo eríkiemeáímigínírí ayf pí pí imónigfápa nioní ení axfí e imónariñáríní. ²³ Nioní apí nípíní yaríñápi, ayf rípi nání yaríñáríní. Xwíyíá yayf neainípaxf imóníñfípí uráná arfá nípírí nání yaríñáríní. Xwíyíá apí ámáyo nanf wímíxaríñfípimí nioní ení onímeanírí e yaríñáríní.

“Gorixo yayf neaimonwíniginiri Jisasomi píraníñf ouxfdaneyi.” uríñf nánirini.

²⁴ Ámá yamiyamúrónigf inarigfáyf níní anjíní nero aí ná woní, múróo xfo díñf niyaiwiri niyiri meaaríñfpí nání seyfné nijfá mimónípa reñoi? Ayínání seyfné ení Jisasomi níxídiróná yamiyamúrónigf nero xámí rémoarigfápáníñf éfrixini.

²⁵ Ámá re yaiwiarigfáyf, “Nífá xixegfíní yaníro nání awí eánarigte nání nurí wíníyo múróimigfíní.” yaiwiarigfáyf wiwaníñfyf enj sxf ímíxinaníro nání pí pí míñf winaríñfpí arfá níkeamoro enj sxf eámíxinarigfárini. E yarigfáyf urf imíxinípaxf imóníñfpí b meañíro nání yaríñagfa aí nene urf imíxinípaxf mimóníñfpí meañirane nání yaríñwini.

²⁶ Ayínání nioní Jisasomi níxídirfná yamiyamúrónigfíníñf níñíri íríní xixeni waríñárini. Wé neánírfná xaríxarf nerí meá píraníñf sopíñf norí nírómáná xixeni eaaríñáonirini.

²⁷ Níwaníñoní enj sxf oímíxinímíñíri nání náoní iwaníñíñf eáníri pí pí nioní míñf ninaríñfpí arfá oíkeamómíñíri nání iwaníñíñf eáníri yaríñárini. Ayf rípi nání e yaríñárini. Nioní ámá wíyo wáf re nuríméísáná, “Kraisomi níxídiróná yamiyamúrónigfíníñf níñíro xídfírixini.” nuríméísáná enjáná Gorixo “Ayf tñí yamíñiyf mimóníñíni.” níñíñíñíri e yaríñárini.

10

“Sípí Judayeneyá neárfawéyf yagfápa mepa éwaníñíni.” uríñf nánirini.

¹ Gí níríxímeáyíné, negí neáríawéyí yagíápi nání díní mopírí nání bí osearímíní. Ayí níní Moseso Isipíyí aníyo dání níwirímeámí nuríná agwí Goríxo nípemeámí úwínígíní títípímí símanwíyóníhí ínímí níhweámáná númí wagíáríní. Níní ení ipí Ragí ríhoyí ríníhíwá níxeróná mídimídání eadíkíowáríníháná áwínímí níxéa ugíawíxíní. ² Níní agwípímí símanwíyóníhí níhweaxa uro ipíwámí xero neróná Moseso tíní nawíní aní níkáríníro néra ugíawíxíní. ³ Aiwá mayí e nemeróná aiwá maná ríníhí Goríxoyá kwíyíyo dání imóníhípí ayí níní níga wagíáríní. ⁴ Inígí mayí e nemeróná Goríxoyá kwíyíyo dání símíhí meanjú ayí níní nagíáríní. Síhájí inígí símíhí meago —O wíníyí úfámí númí emeagoríní. O, ayí Kiraiso nání raríní. ⁵ E neríníhí aiwí ayí nápi yarígíápi nání Goríxo wíkwí níwóníhí ámá díníhí meanje dání amí amí opépoyíníhí níwikára wagíáríní.

⁶ Ayí amípi api api néra nuróná pegíápipímí dání nene nání síhwepígí neainíní. Ayí sípí imóníhípí nání míhíhí inagíápa nene ení axípi míhíhí mínípa éwanígíníhí síhwepígí neainíní. ⁷ Ayí wí wígí hífápipímí níxídiróná Bíkíwíyo dání re níhíníhí eáníhípí tíní xíxení re egíawíxíní, “Ámáyí aiwá níro inígí níro epírí nání níhweagíásáná ríkíkíríto ináníro nání wíápínímeagíawíxíní.” níhíníhí eáníhípí tíní xíxení e egíawíxíní. Nene ayí yagíápa nerane mímoní hífá imóníhíyo wí míxídípa éwanígíní. ⁸ Ayí wí íwí inígíápa —Íwí e inígíápi nání Goríxo píhí umamópoyíníhí uráná ámá xíomí píráníhí xídarígíáyí síá axíyímí

ámá íwí inarigfáyo, nfní 23,000 imónigfáyo pípikímí emegfápi nání rarínini. íwí ayí e inagfápa nene ení axípi e minípa éwanigini.

⁹ Ayí wí Áminá Gorixo nepa ení eáninorfaniri iwamfó wíwapiyagfápa —E wíwapiyáná oyá díní tñní áamá ayo weaxfá sidíní óagi nání pegfíná nání rarínini. E iwamfó wíwapiyagfápa nene ení m+wíwapiyipa éwanigini. ¹⁰ Ayí wí Gorixomí anínúmí wirínagfápa —Anínúmí e wirínáná anfnají áamáyo xwíríá wikixearinjo píkinípi nání rarínini. Gorixomí anínúmí wirínagfápa nene ení axípi e mepa éwanigini.

¹¹ Api api e níwimeáa unípi wigí wíníyí éf oweayimeánipoyiniri sínwepigíniní wírí nene agwí ríná sfá yoparfíyí ríxa nimóníná nweanwaéne íkwairírí neainfa nání Bkwíyo nwrárinínípirini. ¹² Ayínáni “Gorixomí píraníní xfdarínáoní ayí yagfápa wí epaxonimani.” yaiwinaríní goxi goxi, jíwanínjoxi axípi nerí anínimiginiri píraníní menírixini.

¹³ “Ení eánigfáyírfaniri áamáyo iwamfó wíwapiyarigfápi axípi míneámeá xegí bí imónínípi neámeaarini.” míyaiwipani. Gorixo —O áamá díní wikwiárinípaxí imóninorini. O iwamfó áamá seaíwapiyáná seyfné xwámámí m+wipaxí imónínípi xe oseáíwapiyípoyiniri wí sínwí seanínfa menini. Áamá wí xe iwamfó oseáíwapiyípoyiniri sínwí níseanínfá seyfné xopírará wipírfa nání ení xwámámí wipaxíyfné seaimixiyínfáriní.

Ridíyowá mimóní nwfápi nání inínípi nání

ur+ij# nán+r+in+.

14 G# n+r+x#meáy#né, Gor+xo neg# neár#awéyo nan# wíag# aiw# obax# ayá wí wig# s#pí ner+ij#yo dán# xwir#á ik+xenag#á enag# nán# nene d+ij# n+imorane mimón# nw#á#p# wí m+x+r#pa nerane ap# t#ij# e dán# é#n+ij# owaneyi. 15 D+ij# t#g#áy#né, nion# d+ij# t#g#áyo urar+ij#apa ax#p# n#sear+m+n+r# yar+ij#á#p# nán# sewan+ij#y#né d+ij# n#yaikiroro “S#pír#ani? Nan#r#ani?” yaiw#poy#.

16 Kap#x# ini#g# wain# ín+ij#p# —Ap# Áminá Kiraiso nene nán# n#neapeir#ná rag# pun#p# nán# d+ij# neain#ná nán# imón+ij#p+r#in#. Nene n+n#iranená Gor+xom# yay# wiar+ij#wá#p+r#in#. Ini#g# ap# n+n#iranená o t#n# m+m#ij#n#pa yar+ij#wá#r#in#? Aiwá o n#neapeir#ná x#o náo r#n+ij# win+ij#p# —Ap# nán# d+ij# neain#ná nán# n#kw+r#r# nar+ij#wá#p+r#in#. Aiwá ap# n+n#iranená en# o t#n# nawín# m+m#ij#n#pa yar+ij#wá#r#in#?

17 Aiwá n#kw+r#r# nar+ij#wá ap# ná b#n# enag# nán# nene á#á obaxene imón+ij#agw# aiw# ná bim# dán#n# n#kw+r#r# nar+ij#wáyo dán# s#yik# ná b#n# mimón#pa ren#w#n#? 18 G# Is+rer#y# yar#g#á#p# nán# en# d+ij# mópoy#. Rid#yowá é#á#p# nar#g#áy# Gor+xo, e í#á# on#jo t#n# m#ij#nar#g#ár#in#. 19 Nion# sear+m+n+r# yar+ij#á#p# sey#né r#xa d+ij# r#mon#o#? “Rid#yowá á#á Gor+xom# m+x#dar#g#áy# wig# mimón# nw#á#p# nán# yar#g#á#p#, ay# nepax#ij# imón+ij#p# nán# r#á nearar#in#?” r#y#aiwiar#jo#? “Wig# nw#á imón+ij#p# en#, ay# nepax#ij# imón+ij#p# nán# r#á nearar#in#?” r#y#aiwiar#jo#? 20 Oweo#, wí e sear+m+n+r# m#yar+ij#in#. Rip# oyaiw#poy#n+r#

searariŋini, “Ámá Gorixomi miþdarigáyŋ wigŋ ridiyowá yarigáþi Gorixo náni ridiyowá mé wigŋ mimónŋ ŋwá kwíyŋ sipí tŋþi náni ridiyowá yarigáþani?” oyaiwipoyiniri searariŋini. Seyiné wigŋ ridiyowá éþi niniróná kwíyŋ apŋ tŋni nawíni miŋiniprixiŋiri searariŋini. ²¹ Wí re miyaiwinipa érixiŋi, “Nene anani kapixŋ Ámináo neaiŋþi nani dŋŋ moanŋwá naniwá nirane mimónŋ kwíyŋ naniwá nirane epaxenerini. Nene anani aiwá Ámináo naniþi nirane mimónŋ kwíyŋ nani ridiyowá éþi nirane epaxenerini.” miyaiwinipa érixiŋi. ²² “Ridiyowá mimónŋ ŋwá naniþi narŋwáþimi dánŋ Áminá Gorixo wikŋ dŋŋ neaiwini nani símiriŋ wíwanigini.” riŋaimónariŋi? “Eŋŋ eániŋŋ nene eániŋwáþi xiŋyáþimi seáyŋ e imónŋgagi nani þriŋ neamamopaxenemani.” riyaiwinariŋoŋ?

“Gorixomi yayŋ umepaxŋ imónŋþini éwanigini.” urŋŋ naniŋi.

²³ Wiyiné re rarigáþi, “Pí pí ‘Oyaneyŋ’ nŋneaimónirina nene anani epaxiriŋi.” rarigáþi nepa niriŋ aiwi apŋ þi nerŋþimi dánŋ þiraniŋŋ imixinarigáþani. Gorixomi dŋŋ wikŋriŋwaéne “Pí pí ‘Oyaneyŋ’ nŋneaimónirina anani epaxenerini.” yaiwinariŋwáþi nepa imónŋgagi aiwi apŋ þi nerŋþimi dánŋ síkŋkŋ omixinarŋwáþani. ²⁴ Segíyŋ wo “Naniŋ niwanŋonini nímeanŋ nani ariŋe eminiréini?” miyaiwipa eri “Naniŋ ámá tŋyo eni wímeanŋ nani ariŋe eminiréini?”

yaiwiri éwiniḡini. ²⁵ Pí pí ḡwí áamá wí makería imixariḡe dani bí yarigápi seyíne anani bí nero niniróná ayá síwí searoniḡiniri “Mimóni ḡwápi nani ridiyowá éfápirani? Ridiyowá mepa éfápirani?” yarini minipa érixini. ²⁶ Bikwíyo dani “Xwía ririrani, amipi xwía tfo enjpirani, nini Ámináoyá imónini.” niriniri eaniḡagi nani “Pí pí ḡwí enjpi anani nipaxenerini.” seararini. ²⁷ Ámá Jisasomi diḡi miwíkwíroni wo “Aiwá bi onaneyi.” searepearána seyíne “Anani Owaneyi.” niseaimónirina, sa nuro ayá síwí searoniḡiniri pí pí aiwá seiapípi nani “Wigi mimóni ḡwápi nani ridiyowá éfápirani? Mepa éfápirani?” miyaiwipa nero anani nrixini. ²⁸ E neri ai áamá wo áwanj re nisearirináy, “ḡwí rípi ḡwía imóninipi nani ridiyowá inípirini.” nisearirináy, áwanj searfo nani diḡi nimoro o seyíne narinagfa niseanirina “ḡwí api Jisasomi diḡi wíkwíroariḡá tiy miñipaxi imóninipi pí nani ría narino?” niyaiwiri ayá síwí uroniḡiniri minipa érixini. ²⁹ Seyíne niniróná “Nipikwini miyarinwini.” niyaiwiro ayá síwí searoniḡiniri mirarini. Áwanj searfo “Ayí nipikwini miyarino.” niseaiwiri ayá síwí uroniḡiniri rarini. E seariniḡagi nani áamá wo niwiápinimeari re nirinino, “Nene anani nepaxi imóninipi pí nani áamá wí ayá síwí uropaxi imóninipimi dani ami mepaxi imóninwini? ³⁰ Nioni ḡwí api niniri Gorixomi yayí niwirináy, ḡwí nioni yayí wiápi nani mfkí piyo dani pairiri nipaxi imónini?” Ámá wo e niri ai ³¹ rípi

osearimni, “Seyné gíwí nínirónarani, iniǵí nínirónarani, pí pí nerónarani, áamá wí siŋwí niseaniróná ‘Gorixomi diŋí níwíkwíroro nání ríá yariŋoi?’ oseaiawípoyinri omi seáyí e umíeyoapaxí imóniŋípi éríxini.” osearimni.
³² Judayirani, Gírikíyírani, áamá Gorixoyá siyikí imóniǵíáyírani, ayí omi siní xídipaxí enánáyí, nene oyá siŋwíyo dání ananí epaxí aí ayo óreámioapaxí imóniŋípi mepa éwaníǵini.
³³ Nioni yariŋápa seýné eni axípi éríxini. Nioni pí pí neríná níwaníŋoni nánini ayá tñni mimení “Áamá obaxíyo Gorixo yeáyí uyimíxemeanía nání omi diŋí owíkwírípoyinri arige nerí ayo ayá tñni umemíaríani?” níyaiwiri ayí yayí winipaxí imóniŋípiní yariŋáriní.

11

¹ Nioni Kiraiso yagípi ikaníŋí wiaríŋápa seýné eni nioni ikaníŋí níríxini.

“Apixíwa miŋíyo wí páníríxini.” uríŋí nánirini.

² Seyné nioni nání íníná diŋí aríá mikeamó Jisasomi xídariŋwaéne yariŋwápi nání nioni seaiékwíkwíyiniápi xaíwí íá níxiríro yariŋagía nání yayí bi oseaimini. ³ Seyné seaiékwíkwíyiniápi xaíwí íá níxiríro aí “Rípi nání eni níǵíá oimónípoyi.” nimónariní. Kiraiso áamá oxí níyoni seáyí e wimóniri oxowa xiepiwami seáyí e wimóniro Gorixo Kiraisomi seáyí e wimóniri eni. ⁴ Ayínáni oxí go go Gorixomi ríxíŋí nurírínáraní, oyá xwíyíápi wíá nurókiamorínáraní, wí miŋíyo nípákínimáná

e nerínáyí, o xegí seáyí e wimóniŋomi — O ayí Kiraisorini. Omí ayá wimoarini. ⁵ E nerí aí apíxí gí gí mŋíyo wí midfkinípa nemáná Gorixomi rixiŋí nurírínáraní, oyá xwíyíápí wáá nurókiamorínáraní, í xegí seáyí e wimóniŋomi — O ayí xegí xiagworini. Omí í ayá wimoarini. Apíxí e yarígííwa re imónígííwa tŋnì xixeni imóniŋoi. Íwami gwí niyiríná ayá xwé owininiri dŋá nŋnì róáná mŋí wá nero nání ayá winarŋíwa tŋnì xixeni imóniŋagáa nání rarŋinì. ⁶ Apíxí gíyí “Mŋíyo wí mípákínípa oemini.” niwimónirínáyí, wigí dŋá nŋnì ení rónífríxini. E niseariri aí apíxí dŋá nŋnì róánáyí mŋí wá nimóniri nání ayá niwinírínáraní, úrapí róánáyí wiwiá íá niweri nání ayá niwinírínáraní, mŋíyo wí pákínífríxini. ⁷ Ayí rípi nání rarŋinì. Gorixo áamá oxí iwamíó nimíxiri nitíríná seáyí e xewanŋóniŋí imóniŋípa wimíxíŋí eŋagi nání oxíyí Gorixo xŋo imóniŋípi síwáníŋí niwiniri nání omí rixiŋí nurírínáraní, oyá xwíyíápí wáá nurókiamorínáraní, amípi wí mŋíyo mípánípa éfríxini. E nerí aí apíxíyí wigí íwiagwíyí imónígíápí síwáníŋí niwiniri nání ayí Gorixomi rixiŋí nurírínáraní, oyá xwíyíápí wáá nurókiamorínáraní, amípi wí mŋíyo pánífríxini. ⁸ Ayí rípi nánirini. Eŋíná Gorixo áamá oxí nimíxiríná apíxími dání bí niyori imíxíŋímani. Apíxí nimíxiríná oxomi dání bí niyori imíxíŋírini. ⁹ Apíxími oxo arírá wíwiniŋiniri imíxíŋímani. Oweoi, apíxí oxomi arírá wíwiniŋiniri imíxíŋírini. ¹⁰ Ayínání “Oxíyí apíxíyo seáyí e ríá wimóniŋoi?” yaiwipíri nání

imóniŋþi wí apixíwa miŋŋyo pánírrixini. Íwa pí pí yariġfáþi aŋŋnajf siŋwí winaxfdariġfá eŋaġi nánþ rariŋini. ¹¹ E searariŋaġi aiwí oxí Ámináo tñni nawíni nikárinirfná “Nioni apixf mayoni neri aí sopiŋf noniri yariŋáonirini.” riþaxf menini. Apixf eni Ámináo tñni nawíni nikárinirfná “Oxí mayini neri aí sopiŋf noniri yariŋáinirini.” riþaxf menini. ¹² Neparini. Gorixo apixf iwamfó nimixirfná ayf oxíyo dáni niyorþ imixiŋfirini. E neri aí riþi eni neparini. Oxí nñni apixíwa xirariġfárinini. E neri aí apixfrani, oxfrani, pírani, amípi niþini mfkf ikiŋo, ayf Gorixorini.

¹³ Sewaniŋfyfné xwiyfá nioni searariŋá riþi nánþ diŋf niyaikiroro “Siþírani? Naŋírani?” yaiwíþoyi. Apixíwa amípi bþ miŋŋyo miþákiniþa nemáná Gorixomi rixiŋf nurirfnáyf, “Anani yariŋoi.” riþeaimónarini? “Anani miyarŋoi.” riþeaimónarini? ¹⁴ Ámaéne negf imóniŋwápimi dáni siwá réniŋf neainariŋfirini. Ámá oxí dfa sepiá xirá eŋáná ayf ayá winiþaxf imónini. ¹⁵ E neri aí apixf dfa sepiá eŋáná ayf diŋf niþa winiþaxf eni. Negf imóniŋwápimi dáni siwá éniŋf neainariŋfirini. Pí nánþ marfái, Gorixo apixíwa ritf inírrixiniri dfa sepiá wiŋf eŋaġi nánþ sepiá eŋánáyf “Diŋf niþa winiþaxf eni.” searariŋini. ¹⁶ Ámá wí “Xwiyfá Poro rariŋf riþi nánþ xixewiamf ouraneyi.” niwimónirfná riþi urimíni, “None ámi xegf bþ yariŋwámani. Siyikf Jisasoyá imóniġfá ami ami ŋweaġfáyf eni xegf bþ xfdariġfámani. Ayf nioni ríapini yariġfárinini.”

urimþini.

“Aiwá Ámináo nánì dîñf oneainþnþrì imixarîñwáþi úrapì mîñimepanì.” urîñf nánþrþnì.

¹⁷ Seyñé Gorixomì yayf wianþro nánì awí neánþroná nanf mimónf sipípþnì nimónþrì yarigfá enagi nánì ámì sekaxf rþþi nþrþrþná segf yarigfáþi nánì weyf nþmearþrì searþmiméinì.

¹⁸ Xámì rþþi searþmþnì. Nionì áamá wí re rarîñagfá arfá winþrþnì, “Jisasoyá sþyikf imónigfá Korinþyo ñweagfáyf Gorixomì yayf umeanþro nánì awí neánþroná nawínì mimónf yanf epayónarigfárinì.” rarîñagfá arfá nþwirì “Bþ nepa e rfa yarîñoi?” yaiwiarþñrþnì. ¹⁹ Ayf neparþnì. “Seyñé dîñf ná bþnì nþmoro axþþnì mimónigfáyñérþnì.” nimónarþnì. Seyñé re yaiwinþþrþrì nánì “Negfþf wiene Jisasomì xixenì nixfðþrane mþmþwiároarþñwaéne, ayf anerþanì?” yaiwinþþrþrì nánì xixegþnì yanf nepayónþro yarîñoi. ²⁰ Ayþnánì seyñé awí

neánþroná “Aiwá Ámináo nánì ‘Dîñf oseainþnþrì nþrþrxþnì.’ nearþñþþi narîñwþnì.” nþyaiwiro aiwþ nepa mþnarþñoi. ²¹ Ayf rþþi nánþrþnì.

Awí neánþro aiwá nþnþroná nþyþnéni sinì mé aiwá xixegþnì rfa yeaárþþi anþnì nþyoaro xixegþnì nþnþro nánì wiyñé agwþnì ñweañáná wiyñé iniþgf wainf xwapf nþnimáná papþkf yarigfárinì. ²² Pí nánì e yarigfárinì?

Aiwá nþro iniþgf nþro epþrfa nánì segf anþ menþranì? Jisasoyá sþyikf seyñé imónigfáþimì peayf owiananeyþnþrì e yarigfárani? Sérþxþmeá aiwá nánì dþwf ikeamónarigfáyo ayá owimoaneyþnþrì e yarigfárani? “Poró weyf neamearþpaxf

imóniŋþi yariŋwini.” riŋseaimónarini?
Oweoi, api néra warinŋagfa nani wí weyŋ
seamearimfamani.

*Aiwá Ámináo xfo nani diŋŋ winfwiniŋinri
imixiŋþi nani urinŋf naniŋini.*

²³ Xwiŋyá nioni enina searéwapiyinapi gŋ
diŋŋyo dani mŋsearéwapiyinarini. Ámináo
niréwapiyinŋyo dani searéwapiyinapi, ayŋ
riþriŋini. Sá Áminá Jisaso nani Judaso pasá
uméŋyim Ámináo aiwá bi nimeari ²⁴ aiwá
api nani Gorixomi yayŋ niwimána niŋwiriri
re riŋinigiŋini, “Riþi gŋ wararini. Seyŋné
nani ridiyowaninŋf inimþriŋini. Soyŋné nioni
seaimþi nani diŋŋf seainnfa nani nioni éapa
axþi e yayŋriŋini.” urinŋinigiŋini. ²⁵ Awa
rixa aiwá ninimána kapixŋ iniŋŋf wainŋ ininŋf
wá nimeari xegŋ yariŋþa axþi nemána re
riŋinigiŋini, “Gorixoxwiŋyá siŋŋf ‘E nŋseaimfariŋini.’
raúroaariŋþi ‘Nepa xixeni nŋneaiinŋfariŋini?’
oyaiwipoyinriŋini nioni niþerina gŋ ragŋ púŋŋf iniŋŋf
wainŋ sixŋ riwaniŋŋf imonini. Inina soyŋné iniŋŋf
riwá ninirina nioni nani diŋŋf seainnfa nani
niŋriŋini.” urinŋinigiŋini. ²⁶ Seyŋné o riŋþi nero
aiwá api niŋro iniŋŋf awá niŋro nerinþipimi dani o
ami weapiŋne nani wáŋ reninŋf nira warigfariŋini,
“Ámináo nene nani rixa neapeinriŋini.” Eninŋf
nira warigfariŋini.

*“Ámináoŋyá aiwáþi giŋŋné úrapí ninirina
xwiŋyá mearinþaxŋ yariŋoi.” urinŋf naniŋini.*

27 Ámá gíyí xámi pírániñí dñí mîyaikiró Ámináo ayá winîpaxí imóniñîpî ero aiwáranî, iniîgîranî, xíto nánî dñí winîni nánîpî úrapí nîro nerónáyí, warápi tîni ragîpi tîni xórórîniñî nero nánî xwîyíá meárîniîpaxí imóniñoi. 28 Ayînáni ámá woxî woxî, “Nanî imóniñîpî ríá yariñîni? Sipí imóniñîpî ríá yariñîni?” nîyaiwirî yariñî nîga núsáná aiwá api tîni iniîgî awá tîni xe nîrîxîni. 29 Ayî ripî nánîrîni. Ámá aiwá api tîni iniîgî awá tîni nîniîrîná “Ámináo xegí warápi dání neaiñî enaqî nánî ríá narîniñî?” mîyaiwîpa nerînýí, ayí xwîyíá meárînanîro nánî narîniñî nánî rarîniñî. 30 Sa mîkî apîmi dání segí obaxí wí simîxí nero nîyîpé nimónîrî ero wí rîxa piyí ero egîárîni. 31 Nene xámi negí yariñîwápi nánî yariñî nîga nurane “Nanî ríá yariñîni? Sipí ríá yariñîni?” nîyaiwirane dñí pírániñî nimîxînimáná aiwá api nîniîrane sîñwîriyí, Kiraiso xwîyíá bi nîneameárîrî sîyikí neareámîrî enîmanî. 32 E nerî aí agwî ríná Ámináo xwîyíá nîneameárîrîná rîwéná nene ámá xíomi mîxîdarîgîáyo tîni nawîni xwîyíá umeárîmîgîniîrî rîxa xwîyíá nîneameárîrî sîyikí neareaarîni. 33 Ayînáni gî nîrîxîmeáyîné, aiwá nîni seararîñîpî nanîro nerîmeánîrîná axíná nawîni pírániñî onaneyîniîrî rîwîyo rémoarîgîáyí nánî wenîñî nerî ñwearîni. 34 Seyîné aiwá api nîniîróná úrapí nero xwîyíá meárîniîpîrîxîniîrî segíyí wí agwî enî mîweánîñînýí sîni mîbîpa neróná wigí anîwámi dání aiwá nîrîxîni. Aiwá api nánî xwîyíá bi sîni nîwenaqî aí ámi nîseaîmeárîná searîmîfárîni.

12

“Kwíyþpimi dání epaxí imónigfápi bí bí imónini.” urinþ nánirini.

¹ Gí níríxímeáyíné, seyíné payí nearo Goríxo xegí kwíyþpi sixí seamímonþpimi dání e e epaxí imónírríxinirí seaimíxíñí seyíné yaríñí nigfápi nání “Seyíné xe majfá nero oépoi.” mímónarini. ² Seyíné sini Goríxomi míxíðipa neróná seaigfápi nání nijfá imóniñoi. Ámáya mimóní ñwíá imóniñíyo —Ayí xwíyíá bí rípací mimóniñíyíriní. Ayo oxíðípoiþinrí yapí pí pí seaiepi síáná seyíné nepaxínirí xídagfápi nání nijfá imóniñoi. ³ Ayínání “Seyíné nijfá re oimónípoi.” nimónarini. Ámá wí Goríxoyá kwíyþpimi dání níríriná wí re rípací menini, “Jisaso xewaníño roapi kíníñorini.” rípací menini. Ámá wí Goríxoyá kwíyþpimi dání mírípa nerínáyí, “Jisaso negí Ámínáorini.” ení wí rípací menini.

⁴ Kwíyþpimi dání e e epaxí imónírríxinirí sixí umímoaríñípi xíxegíni imóniñagi aiwi kwíyí axípi ná bíni imóniñpimi dánini yarígfáriní. ⁵ E neríñíyo dání ámáyo seáyí e e wírríxinirí Ámínáo wimíxaríñípi xíxegíni enagi aiwi Ámínáo, ayí ná woní axorini. ⁶ Ananí nepaxí imónigfápi xíxegíni imóniñagi aiwi Goríxo, ayí ná woní e e epaxí imónírríxinirí ení sixí weámíxaríñíriní. ⁷ E neríñí aiwi o ámá xíoyá imónigfá níni xíxe arírá inírríxinirí womini womini xegí kwíyíyo dání epaxí imóniñpi bí bí yaní wiaríñíriní. ⁸ Bí bí yaní níwiríná ámá wo kwíyþpimi dání

negí dñj tñni emeariñwaénerani, —Nineneni eni kwíyí axíþimi dánini siyikí ná bini imónani nání wayí neameairo kwíyí axíþini neaáiniri enj enagi nání rarini. ¹⁴ Nene nijá re imóniñwini. Ámá waráþi, ayí ná bini mimóní síkwíraní, wéraní, miñíraní, xixegíni bi bi imónini. ¹⁵ Síkwú xwíyíá ríþaxí nimóniri re ránáyí, “Niúni wéuni mimóniñagi nání nápiyá binimani.” ránáyí, “ ‘Náþimi dání bi imóniñþimani.’ yaiwipaxíriní.” riseaimónariní? Oweoi. ¹⁶ Arána eni re ránáyí, “Ninani siñwíyini meñagi nání nápiyá binimani.” ránáyí, “ ‘Náþimi dání bi imóniñþimani.’ yaiwipaxíriní.” riseaimónariní? Oweoi. ¹⁷ Náþi níni siñwíni enánáyí, arige nerí aría epaxíriní? Náþi níþini aráni enánáyí, arige nerí dñj weániþaxíriní? ¹⁸ Náþi, ayí axíþi ná bini mimónini. Siñwíraní, aráraní, api api e nimóga úwiniñiñiri Gorixo xfo wimóniñípa dñj neyírori nimixiri tiñíriní. ¹⁹ Waráþimi dání amiþi síkwíraní, wéraní, xixegíni imóniñípa mimóní axí ná bini nimónirínáyí, waráþi arige imóniþaxíriní? Oweoi, e nerínáyí, wará xegí imóniñípa bi imóniþaxí menini. ²⁰ Negí wará imóniñíþi, ayí ríþirini. Waráþimi dání amiþi xixegíni wéraní, síkwíraní, imóniñíþi ayí obaxí aiwi waráþi, ayí ná binirini. ²¹ Siñwíyi xwíyíá ríþaxí nimónimáná wéumi wí re uríþaxí menini, “Ná sañí mñirápariñúxi, pí nání júxi tñni nawíni imónimíni? Niýini anani niñíþi ñweapaxíyiniñini.” uríþaxí menini. Miñíyi eni síkwúmi wí re uríþaxí menini,

“Ná san# m+n+rápar+ñúxi, pí nán+ júxi tñ+ nawín+ ñweámf+n+?” Niyín+ anan+ ñig#p+ ñweapax#yín+r+n+.” ur+pax# men+n+. ²² Oweo+, pí pí nápim+ dán+ imón+ñ# “Eñ# meán+ñ#p+r#fani?” yaiwiar+ñwápi menánáy#, om+ñ# am#pí nene nápim+ dán+ yar+ñwápi n+p+kw+n+ epax# men+n+. ²³ Nápim+ dán+ imón+ñ# “Nan# on+miáp+ imón+ñ#p+r+n+.” yaiwiar+ñwáy# nene anan+ pírán+ñ# okiy#á mear+ñwár+n+. Nápim+ dán+ imón+ñ# sñán+ m+mepax# imón+ñ#y# pírán+ñ# rit# yar+ñwár+n+. ²⁴ E ner+ aí pí pí nápim+ dán+ imón+ñ# “Awiax# imón+ñ#p+r#fani?” yaiwiar+ñwápi, ay# rit# mepax# imón+ñag+ nán+ wí e yar+ñwáman+. Gor+xo áamá warápi nim+x+r+ pí pí nápim+ dán+ eñ#p+ ññw+rár+r#fáná “Nan# on+miáp+ imón+n+.” yaiwiar+ñwápi seáy+ e imón#w+n+g+n+r+ ñw+rár+ñ#f+r+n+. ²⁵ Nápim+ dán+ imón+ñ#y# mid#mid+dán+ m+mearón+pa ero xixe pírán+ñ# men+ro ep#f#fá nán+ e ñw+rár+ñ#f+r+n+. ²⁶ Nápim+ dán+ imón+ñ# b+ r#n+ñ# wináná nápim+ dán+ imón+ñ# ñ+p+n+ r#n+ñ# winárar+ñ#f+r+n+. B+ imón+ñ#pim+ yay# uméáná ñ+p+n+ d+ñ# ní#á ñ#wiga war+ñ#f+r+n+.

²⁷ Kiraisoyá s+yik#p+ imón+g#fáy#né oyá wará#n+ñ# imón+ro wiy#néni wiy#néni oyá nápim+ dán+ s+kw#n+ñ#f+rani, wén+ñ#f+rani, x+xeg#n+ imón+ro eñoi. ²⁸ Gor+xo áamá x#oyá s+yik#p+ imón+g#fáy# x+xeg#n+ b+ b+ nimóga ú#f#x+n+r+ r#péañ#f+r+n+. Wí wáf wur+mear+g#fáy# imón+ro wí xewan+ñoyá xw+y#fápi w#fá urókiamoar+g#fáy# imón+ro wí uréwap+yar+g#fáy# imón+ro ep#f#fá nán+ r#péañ#f+r+n+. X#rán+ x#rán+ imón+ñ# ap+ ap+

nirípeámáná ámi wí emimí epírfa nánimóniro wí simixí yarigfáyo nanj wimixipírfa nánimóniro wí dífwí ikeamónarigfáyo arírá wipírfa nánimóniro wí pí pí omíñf yarigfáyo mepírfa nánimóniro wí áamá gwí wirí wirí xwiyfá mfkí apí apimí dániripírfa nánimóniro epírfa nánirípeañrini. ²⁹ Nfni wáf wurimeiarigfáyf rimóniñoi? Nfni wáf rókiamoarigfáyf rimóniñoi? Nfni uréwapiyarigfáyf rimóniñoi? Nfni emimí yarigfáyf rimóniñoi? ³⁰ Nfni simixíyo nanj imixipírfa nánirimóniñoi? Nfni gwí wirí wirí xwiyfá mfkí apí apimí dániripírfa nánirimóniñoi? Nfni xwiyfá mfkí apí apimí dánirarigfápi yanj umeaipírfa nánirimóniñoi? Oweoi. ³¹ E niseariri aí seyfné woxini woxini, “Gorixo áamá e e epaxí imónfirixiniri kwíyfpimí dánisixí umímoaríñf apí apí enagi aí sa seáyí e imóniñfpi oimónimíni.” niyaiwirí símf xeadfpénfirixini.

13

“Ámáyo nepa dñf sípí niwirfná rípi rípi yarigfárini.” uríñfnánirini.

“Aríge nerí Gorixo wimónaríñfpi tñni xixeni yaniréwini?” niseaimónirfná epíráfpi nání áwanj bí osearimíni.

¹ Nioni gwí wirí wirí xwiyfá mfkí ámarani, añfnajrání, rarigfápimí dání ananí rípxí nimónirí aí ámáyo dñf sípí míwipa nerfnáyf, surfmá nirárirí berí ikaxí nirirfná yaiwíñf yáraríñfpáníñf imónimíni. Soñf udfá xámí mñjwirárípa nemáná eááná raríñfpáníñf ení

imón+mí+ní. ² Nion+ xwiy+á Gorixoyápi w+á rókiamopax+ imón+r+ amipí n+n+ o éim+gin+r+ enw+peár+ñ+ ínim+ imón+ñ+p+ nán+ nij+á imón+r+ amipí n+n+ áamá “Ay+ ap+ r+á imón+n+?” n+yaiwiro nij+á imón+g+ápi nán+ nij+á imón+r+ ner+ aí áamáyo d+ñ+ sipí m+wipa ner+ñáy+, sur+ma imón+mí+ní. Nion+ Gorixom+ d+ñ+ en+ neán+r+ n+w+kw+ror+ñ+pim+ dán+ “D+fw+ r+p+x+ ná j+e u+.” ur+pax+ nimón+r+ aiwi áamáyo d+ñ+ sipí m+wipa ner+ñáy+, sur+ma imón+mí+ní. ³ Nion+ g+ iy+á íá amipí yan+ n+mer+ uyípeay+yo n+wir+ aí áamáyo d+ñ+ sipí m+wipa ner+ñáy+, wí nan+ nim+x+pax+ men+ní. Neg+ wom+ p+kian+ro yar+ná niaiwom+ wár+p+r+ nán+ re nur+r+ aí, “Nion+ íá n+n+x+r+ro r+á n+wioár+poy+.” nur+r+ aí áamáyo d+ñ+ sipí m+wipa ner+ñáy+, nion+ éapi wí nan+ nim+x+pax+ mimón+ní.

⁴ Áamá wín+yo d+ñ+ sipí n+wir+ná pípi mar+á+, r+pi yar+g+ár+ní. Sipí wín+y+ wí+ápi apax+ mé p+r+ umamoar+g+ámani. Ayá nur+m+x+r+ nan+ imón+ñ+p+n+ wiar+g+ár+ní. Wín+yo sipí d+ñ+ wí wiaiwiar+g+ámani. Wín+yo d+ñ+ sipí wiar+g+áy+ wiwan+ñ+y+ m+x+ meak+n+n+ro wár+xa imón+ro ⁵ uy+ni+ wikár+ro yar+g+ámani. Amipí nenen+ arige ner+ neaímean+r+fen+ño+n+r+ mepa ero apax+ mé s+m+ r+n+ñ+ m+wín+pa ero fw+ wín+y+ wikár+ápi nán+ s+m+ xwan+wí níkwón+m+ memepa ero yar+g+ár+ní. ⁶ Nip+kw+ní mimón+ñ+ yar+g+ápi nán+ d+ñ+ ní+á m+wín+ wé rón+ñ+ imón+ñ+ yar+g+ápi nán+ d+ñ+ ní+á winar+ñ+r+ní. ⁷ Áamá wín+yo d+ñ+ sipí wiar+g+áy+ pí pí wímeááná “Xe oneaímean+.” yaiwiro d+ñ+ w+kw+roar+g+ápi wí

píni miwiáriþpa ero amiþpí níní Gorixoyá niwiiríná nání diñf níkwímoreo ñwearo pí pí sipí imóniñf wímeááná xwámámf wiroyariñfáriní.

⁸ Ámáyo diñf sipí wiaríñwáþi ná ríwíyo aí wí aniþá imóninfa meñagi nání aniñf fá xiripaxíriní. E nerí aiwi Gorixoyá kwíyíþimi dání wíá rókiamopaxí imóniñwáþirani, xwíyí fá mfkí aþi aþimi dání ripaxí imóniñwáþirani, pí pí niñfá imóniñwáþirani, aþi niþni aniþá imóniníáriní. ⁹ Nioni searariñáþi nání áwanf bi osearimíni. Agwi ríná nene Gorixoyá kwíyíþimi dání niñfá imóniñwáþi sa biní biní imóniñwini. Oyá xwíyí fá wíá rókiamoariñwáþi niþni marfái, biní biní rókiamoariñwáriní. ¹⁰ E neríñf aiwi Kiraiso niweapiri amiþpí Gorixoyá éimiginiri yariñþi ríxa yóf imónáná agwi ríná nene biní biní imóniñwáþi aniþá imóniníáriní. ¹¹ Nioni searariñáþi niaíwí tñni ríramiñyí oemini. Eníiná nioni siní niaíwí nimóniríná niaíwí rariñfáþa xwíyí fá axíþi riri niaíwí yaiwariñfáþa axíþi yaiwiri niaíwí diñf moariñfáþa axíþi morí néisáná aí ríxa ámináoni nimónimáná niaíwí yariñfáþi siní fá mxiñf pñni wiaríñfáriní. ¹² Agwi nene Gorixoyá éimiginiri yariñþi nání niñfá biní biní imóniñwáþi xixíéá sá yikiniñfíyo dání nene siñwí niþikwini mainenariñwáþi tñni ríramiñyí oemini. Agwi ríná xixíéáyo símimaníñni roñagi niwini rane aiwi ríwéná nepa o tñni xixeni símimaníñyo siñwí ainenaníwáriní. Agwi ríná nene biní biní niñfá nimóniri aí ríwéná xfo nene nání xixeni niñfá imóniñfáþa nene ení xfo nání niñfá imónaníwáriní. ¹³ E neríñf aiwi agwi

ríná Gorixomí dñj́ wíkwírorane o neaiinápí nání dñj́ ikwímorane wíníyo dñj́ sípí wirane yaríñwá biaú bí apí aníññí imónínápíríní. Biaú bí apí bí seáyí e imóníñpí, ayí á máyo dñj́ sípí wiaríñwápíríní.

14

Kwíyípimí dání epaxí imóníñpí nání ámi bí uríñj́ náníríní.

¹ Seyíné “Á máyo dñj́ sípí owianeyí.” nýaiwiro aníñj́ miní xídíríxíní. E nero aí Gorixo apí apí e imóníríxínírí kwíyípimí dání seaimíxaríñpí “Apí apí oimónaneyí.” nýaiwiro símí nixeadípéníro aiwí ná bíní ayí oyá xwíyítá á máyo wíta urókiamopaxí imónípírí nání anípaxí símí xeadípéníríxíní. ² Ayí rípi nání seararíñíní. Á má gíyí gíyí gwí wirí wirí xwíyítá míkí wíníyí majíta imónígítápimí dání nírírínáyí, ayí á máyo muraríñoi. Wíníyí xwíyítá míkí apí nání majíta imóníñagíta nání Gorixomíní nurírí kwíyípimí dání yumí imóníñpí raríñoi. ³ E nerí aí gíyí gíyí xwíyítá Gorixoyápi wíta nírókiamorónáyí, ayí rítápimí dání á máyo síkíkí womíxíro ení rírémíxí wiro dñj́ wíta wókímíxíro epaxípi urarígítáríní. ⁴ Á má xwíyítá míkí xegí wíyo dání raríñj́ go go, ayí xewaníño síkíkí omíxínaríní. Á má Gorixoyá xwíyítápi wíta rókiamoaríñj́ go go, ayí Gorixo wimónaríñpí urítápimí dání Jisasoyá síyíkípi imónígítáyo síkíkí womíxaríñríní. ⁵ Nioní “Seyíné nýíñéní xwíyítá míkí bí bimí dání orípoyí.” nínimónírí aiwí aga anípaxí

ayá wí nimónariŋ#pi, ay# r#p#r#n#i. “Gor#xoyá xw#y#f#p#i w#f#á orókiamópoyi.” nimónar#n#i. Ay# r#p#i nán#r#n#i. W#f#á rókiamoar#ŋ#f# go go Jisasoyá s#y#ik#f#p#i imón#ŋ#f#áyo nur#r#f#n#á x#f#o ur#f#p#im#i dán#i s#f#k#f#k#f# n#wom#x#i#r#i nán#i xw#y#f#á m#f#k#f# xeg#f# w#y#o dán#i rar#ŋ#f# go gom#i seáy#f# e wimón#ŋ#ag#i nán#i rar#ŋ#n#i. Xw#y#f#á m#f#k#f# xeg#f# w#y#o dán#i rar#ŋ#f# go go rán#á ám#á wo n#wi#á#p#n#mear#i Jisasoyá s#y#ik#f#p#i imón#ŋ#f#á w#n#i#yo o r#f#p#im#i dán#i s#f#k#f#k#f# owom#x#i#n#r#i yan#f# numeair#f#n#á en#i anan#r#n#i. ⁶ G#f# n#r#x#f#meáy#f#né, r#p#i nán#i p#í#r#án#ŋ#f# d#ŋ#f# mópoy#i. Nion#i sey#f#né t#ŋ#f# e nán#i n#i#b#r#i xw#y#f#á m#f#k#f# w#y#o dán#i n#i#sear#r#f#n#áy#f#, “Ap#i w#i nan#f# neaim#x#p#ax#f# imón#n#i.” r#i#seaimónar#n#i? Oweo#i. Nion#i xw#y#f#á Gor#x#o w#f#á n#i#n#ó#k#i#m#x#i#r#i n#r#ŋ#f#p#i m#i#sear#p#a ner#f#n#á#r#n#i, n#i#j#f#á o nán#i nion#i imón#ŋ#f#á b#i m#i#sear#p#a ner#f#n#á#r#n#i, xw#y#f#á oy#á#p#i b#i w#f#á m#i#sear#ók#i#am#o#p#a ner#f#n#á#r#n#i, b#i m#i#sear#é#w#ap#i#y#i#p#a ner#f#n#á#r#n#i, sa xw#y#f#á m#f#k#f# w#y#o dán#i n#i#seara nur#f#n#áy#f#, ar#i#ge ner#i nan#f# w#i seaim#f#ár#n#i? Oweo#i, w#i e epax#f#man#i.

⁷ D#ŋ#f# may#f# imón#ŋ#f#p#i, p#é#k#á#k#r#n#i, git#á#r#n#i, ay#f# ax#f#p#i imón#n#i. Yaiw#i#n#ŋ#f# n#i#y#ár#r#i n#i#p#i#k#w#i#n#i ir#f# m#i#ré#p#e#p#a ner#f#n#áy#f#, ám#á ar#i#ge “Ay#f# ap#i r#f#a rar#n#i?” yaiw#i#p#ax#f#r#n#i? Ám#á kw#í#y#f#p#im#i dán#i xw#y#f#á m#f#k#f# w#y#o dán#i en#i n#r#r#f#n#áy#f#, ám#á ar#f#á m#i#wiar#ŋ#f#á#y#f# ar#i#ge ner#i “Ay#f# ap#i r#f#a rar#n#i?” yaiw#i#p#ax#f# imón#n#i? ⁸ Ám#á m#i#x#f# nán#i aw#i ro#ŋ#o xow#i#e#ŋ#om#i dán#i r#f#ai#w#á or#n#r#i p#í#r#ám#f# n#i#p#i#k#w#i#n#i m#e#p#a ner#f#n#áy#f#, ám#á g#i#y#f# “M#i#x#f# nán#i r#f#ai#w#á iy#f# r#i#rá#o#i?” n#i#y#ai#w#i#r#o é#w#ai#k#f# t#f#n#i n#i#k#f#n#ŋ#f#f# t#f#n#i ar#f#k#i#p#ax#f#r#n#i? Oweo#i,

pírámí nþíkwiní mepa nerínáyí, wí e epaxí meníni. ⁹ Seyíné ení áamá wíyo kwíyíþimí dání xwíyíá míkí xegí wíyo dání nurírínáyí, áamá aríá seaiarígíáyí arige nero “Apí nání ríá neararíñoí?” nýyaiwiro níjía imónþaxíríni? Oweoi, seyíné urarígíáþi mþmianwí upaxí imóníni. ¹⁰ Ayí neparíni. Xwíá rírími xwíyíá míkí xixegíni tñj rarígíáþi obaxí imóníni. Xwíyíá bi míkí mayí imóníñímaní. Níni míkí tñj imóníni. ¹¹ E nerí aí áamá wo xwíyíá míkí nioní majía imóníñíþimí dání raríñagi aríá níwiríná “Émáýí woríani?” yaiwimíni. Xíto ení nioní aríá mþwiaríñagi nínaníríná “Émáýí woríani?” níaiwiníñoí. ¹² Seyíné Goríxo apí apí imónírríxíni rí kwíyíþimí dání síxí seamímoaríñíþi “Oimónaneyí.” nýyaiwiro símí níxeadíþéníro yarígíáyíné imóníñagíá nání pí pí neróná ríþi éríxíni. Kwíyíþimí dání epaxí imóníñwáþimí dání Jisasoyá síyikí imóníñwaéne ení síkíkí omíxíniþaxí imóníñíþi oyaneyíniro ayá wí néra úfíxíni.

¹³ Ayínáni segíyí wo kwíyíþimí dání xwíyíá míkí seyíné majía imónígíáþimí dání nísearírínáyí, aríá mþwiarígíáyíné yaní seameaimíni nání Goríxomí ríxíñí uríwíngíni. ¹⁴ Ayí ríþi nání seararíñíni. Nioní gí áamá aríá niarígíé dání xwíyíá míkí xegí bimí dání Goríxomí ríxíñí nuríríná gí dñj aí tñn murí sa mañíþámí dání nurírínáyí, “Apí ourímiñí.” nýyaiwirí muríþa éá enagi nání nioní ríáþi bi naní mñniaríni. ¹⁵ Ayínáni nioní pí emíni réni? Nioní Goríxomí ríxíñí nurírínáraní,

sonj niri omi yayf numerfnarani, xwiyfa mfkf bi bimi dani manjpa tni nuriri ai "Ayf api rfa urarinjini?" niyaiwiri gf dijf tni eni nawini urimigini. ¹⁶ Seyne e mepa nero Gorixomi yayf niwirna dijf tni nawini murf xwiyfa mfkf bi bimi, seyne majfapimi dani nurifnáyf, áma sipfa imonigfa seyne tni nawini awi eanarigfayf arige nero "Ayf rfapi xixeni e imonwiningini." ripaxrini? Oweoi, xwiyfa mfkf seyne rarigfapi arfa miwipaxf nimoniro nani wi e ripaxf menini. ¹⁷ Seyne e nerfnáyf, Gorixomi piraninjf yayf niwiro aiwi winyo sfkfkf miwomixf ududf inf wikararinjagfa nani seararinjini. ¹⁸ Seyne kwiyfimi dani xwiyfa mfkf wiyo dani ayá wi niro ai nioni eni kwiyfimi dani xwiyfa mfkf bi bimi dani seayf e niseamurori nani Gorixomi yayf wiarinjarin. ¹⁹ E nimoniri ai Jisasoya siyikf imonigfa bi tni nerimeaniri wigf arfa egie dani xwiyfa mfkf bi bimi dani nurifna "fa miropaxf imonjipi ourimini." minimonarin. Oweoi, "Poroi ipi rineaiwapiyarini?" oyaiwipoyinri sa "Xwiyfa mfkf nioni nijfa imonjapimi dani nuriri 'Ayf api rfa urarinjini?' yaiwimipi arfnf ourimini." nimonarin. "E nerfna seayf e imonjipi yarinjini." nimonarin.

²⁰ Gf niri ximeayne, seyne niaiwf onmia dijf mmaxiripa epoyi. E niseariri ai niaiwf pfofia fwf oyaneyinro sini dijf mmoarigfapa seyne eni axipf imonfpoi. E nero dijf nimorfná aminá yapf mofrixini. ²¹ Isireriyf arfa miwiarinjagfa nani Gorixo áma wi e danyf mxi nimeami nibiro xwirfa wikixerixiniri

rɨŋɨpi nánɨ ɨwɨ ikaxɨ éánɨŋɨyo re nɨrɨnɨrɨ éánɨnɨ, “ ‘Gorɨxonɨ áamá mɨkɨ wɨ e dánɨyɨyá xwɨyɨfá mɨkɨ bɨ tɨnɨ áamá tɨyo urɨrɨ wɨ e dánɨyɨyá maŋɨpimɨ dánɨ urɨrɨ emɨfa enaɨɨ aiwɨ nionɨ wɨ arɨfá nɨpɨrɨfámani.’ Ámɨnáonɨ e rarɨŋɨnɨ.” nɨrɨnɨrɨ éánɨnɨ. ²² Ayɨnánɨ nene re yaiwiŋwɨnɨ, “Gorɨxoyá kwɨyɨfápmɨ dánɨ xwɨyɨfá mɨkɨ nene majɨfá nimónɨrɨ aɨ rarɨŋwápi, ayɨ áamá omɨ rɨxa dɨŋɨ wɨkwɨroarɨɨɨfá wɨnɨyɨ arɨfá nɨneairóná óf nɨkárɨnɨro ‘Ayɨ enɨ éánɨŋɨ Gorɨxoyápmɨ dánɨ rɨfa yarɨŋoɨ?’ oyaiwɨpoyɨnɨrɨ mimónɨnɨ. Sa omɨ dɨŋɨ mɨwɨkwɨroarɨɨɨfáyɨf óf nɨkárɨnɨro ‘Ayɨ enɨ éánɨŋɨ Gorɨxoyápmɨ dánɨ rɨfa yarɨŋoɨ?’ oyaiwɨpoyɨnɨrɨ imónɨnɨ.” yaiwiŋwɨnɨ. E nerɨ aɨ oyá xwɨyɨfápi, nene wɨfá urókiamoarɨŋwápi, ayɨ áamá xɨomɨ dɨŋɨ mɨwɨkwɨroarɨɨɨfáyɨf arɨfá nɨneairóná “Enɨ éánɨŋɨ Gorɨxoyápmɨ dánɨ rɨfa rarɨŋoɨ?” oyaiwɨpoyɨnɨrɨ mimónɨnɨ. Sa xɨomɨ dɨŋɨ wɨkwɨroarɨɨɨfáyɨf e oyaiwɨpoyɨnɨrɨ imónɨnɨ. ²³ Ayɨnánɨ áamá Jisasoyá sɨyɨkɨf imónɨɨɨfáyɨf né awɨ neánɨróná nɨyɨnénɨ xwɨyɨfá mɨkɨ seyɨné majɨfá bɨ bimɨ dánɨ nɨra warɨná áamá sɨpɨfá imónɨɨɨfáyɨf wɨranɨ, áamá sɨnɨ Gorɨxomɨ dɨŋɨ mɨwɨkwɨroarɨɨɨfáyɨf wɨranɨ, nɨseáimearo nɨŋwearóná “Áamá tɨyɨf xóxwɨf yarɨɨɨfáyɨf menɨranɨ?” rɨpɨrɨfárɨnɨ. ²⁴ Seyɨné wɨ e mepa nero nɨyɨnénɨ xwɨyɨfá Gorɨxoyápi wɨfá nɨrókiamófa warɨná áamá sɨpɨfá imónɨɨɨfáyɨf wɨranɨ, áamá sɨnɨ Gorɨxomɨ dɨŋɨ mɨwɨkwɨroarɨɨɨfáyɨf wɨranɨ, nɨseáimearo nɨŋwearóná seyɨné rarɨɨɨfá nɨpimɨnɨ dánɨ “ɨwɨ awa rarɨɨɨfápi mɨyarɨŋwaénerɨfani?” nɨyaiwɨro wairɨrɨf ɨnɨro “Api nene nánɨ enɨ rɨfa rarɨŋoɨ?” nɨyaiwɨro ayá mɨŋɨmɨŋɨf roro

nemáná ²⁵ sipí imóniŋí wigípi yumí egíapi nání waropárí nero miŋí xwíayo níkwíroniro Gorixomi yayí numero “Neparini. Gorixo seyíné diŋí seakikayoni.” rípríárini.

Gorixomi yayí umeaniro nání nerimeániróná epaxípi nání uríŋí nánirini.

²⁶ Gí níríxímeáyíné, pí oyaneyiniri neararini? Seyíné awí neániróná woxi soní searéwapiyini nání imóniri woxi xwiyá bí searéwapiyini nání imóniri woxi xwiyá Gorixo wá wókímíxípi bí searini nání imóniri woxi xwiyá míkí bí bimí dání bí searini nání imóniri woxi xwiyá míkí bí bimí dání rínípi bí yaní seameaini nání imóniri neri aí nípini neríná Jisasoyá siyikí imónigíáyíné síkíki omíxiníprí nání éríxiní.

²⁷ Segíyí wí “Xwiyá míkí bimí dání ouraneyí.” níwimóniríná obaxowa xe onearípoyiniri síŋwí míwinípani. Waúnirani, waú worani, ayí apánirini. Axíná nawíni orípoyiniri síŋwí míwinípani. Wo xámi nírimáná wo ríwíyo ríwinígini. E yaríná wo yaní seameaíwinígini.

²⁸ Ámá wo xwiyá yaní seameaipaxí menánáyí, xwiyá míkí api apimí dání rarígíáwa Jisasoyá siyikí imónigíáyínéyá aría egíe dání maŋípa tñi síŋáni mírípa nero wigí diŋíyo dání Gorixo tñi nawíni ínimi rínírxini. ²⁹ Awí neániróná segí xwiyá Gorixoyápi wá rókiamoarígíyí waúraní, waú woraní, awa xe xwiyá searírxini. Rixa searáná wínyí o nepa kwíyípmí dání ría rarínirí pía nímero mí omíxírxini. ³⁰ E neri aí segíyí wo éf níŋwearí wá rókiamoariŋí womí aría wiaríná Gorixo xwiyá bí wá wókímíxánáyí, o xwiyá

apí áwanþ searini nání dao xámi rariþo pñi wiárþw+nigini. ³¹ Nioni searariþapí nixþdiróná seyfné niyfnéni nijfá imóniro enþ rirémixþ iniro epírfa nání woxi woxi anani wfá nrókiamóa upaxþ imóniþoi. ³²⁻³³ Nene nijfáraní. Gorixo yaiwiniþþ yariþomani. “Xwiyfá nixeayiri nerí orþpoyi.” miwimóní “Nitiwayþrorí orþpoyi.” wimónariþagí nání wfá rókiamoarigfáwa kwíþþimi dání rókiamopaxþ imóniþþi tñi úrapí mirtí píranþiþ diþþí fá nixiriþo ríþriþini.

Gorixoyá siyikí imónigfá wí e wí e ñweagfá nñni yariþgáþa ³⁴ siyikí oyá Koriniyo ñweagfáyfné ení awí neániróná apixíwa xwiyfá wí mirtiþa oéþoyi. Awí neániranéná apixíwa xe xwiyfá onearþþoyiþriþi siþwí miwiniþpa yariþwá enagí nání rariþini. Nwí ikaxí eániþþyo dání riniþþþa oxoyfné simanwýyóniþþ seauríníþriþini. ³⁵ Íwa Jisasoyá siyikí imónigfáyþ awí eánigfe dání xwiyfá niriþfná ayá winiþpaxþ yariþagfá nání wíni wíni “Apí nání nijfá oimónimini.” niwimónirfná aþþ xixegniþyo dání oxomi yariþþ wíwiniþgini. ³⁶ Seyfné seáyþ e seáyþ e mimóniþpaní. “Xwiyfá Gorixoyáþi nene tífamini mfkí imóniþwaénerini.” riþaiwinariþoi? “Xwiyfá oyáþi Koriniyo ñweanwaéneni tífamini riniþþriþini.” riþeaimónariþi?

³⁷ Ámá goxi goxi “Nioni Gorixoyá xwiyfáþi wfá rókiamoaríþá woniriþini.” niþaiwinirfnáraní, “Oyá kwíþþ siþþ niþimóniþþimi dání e epaxþ nimóniriþ yariþáoniriþini.” niþaiwinirfnáraní, xwiyfá nioni niriþriþ eariþþá riþi nání diþþí re yaiwiriþriþini, “Poró sekaxí Ámináo urþþþimi dání

ríá níriri eaníríani?” yaiwíríxini. ³⁸ Ámá go go e miyaiwipa yariṅagi niwínirínáyí, seyíné eni “O nipa Goríxoyá wíá rókiamoariní wo menini.” yaiwíríxini. ³⁹ Ayináni gí níríxímeáyíné, Goríxoyá xwíyá wíá orókiamoaneyiniri símí xeadípeniro oyá kwíyí t́ni xwíyá ḿkí b́i bimí d́ani seyíné rarígíápi ṕŕŕ ḿrakínipa ero éf́ŕxini. ⁴⁰ E nero aí Goríxomí yayí umeaníro nání awí neániróná pí pí seyíné yarígíápi ńpini nítíwayíroro pírániṅí éf́ŕxini.

15

Jisaso nípémáná xwárípáyo d́ani wiápínimeaníápi nánirini.

¹ Gí níríxímeáyíné, xwíyá yayí neainariní nioni wá searinápi —Api seyíné aríá níniríná “Neparini.” niyaiwiro diṅí niwíkwíroro íkíá xwíá aí t́ni neríná síkí ḱ noniri roarinípa seyíné eni axípi xwíyá api t́ni síkí ḱ noniri rogíápirini. Api nání dirírí oseaimini. ² Seyíné nioni wá searinápi aníṅí miní xaiwí íá nixira nurónáyí, Goríxo apimi d́ani yeáyí seayimixemeaníáriní. Seyíné sini xaiwí íá ríxiríṅoi? E mepa nerínáyí, surímá wíkwíropaxíriní. ³ Nioni wá niseariníná xwíyá xírání xírání imóníṅí searinápi —Api nioni eni eníná aríá wiṅápirini. Api, ayí rípirini. Kiraiso nání eníná B́kwíyo d́ani nírínirí eáníṅípa o nene íwí yariṅwápi yokwarímí neaiinífa nání niperi ⁴ xwíá niweyárimáná enáná B́kwíyo d́ani “O niwiápínimeaníáriní.” nírínirí eáníṅípa síá wíyáú wíyi nórímáná enáná Goríxoyá diṅí t́ni

wiáþñimeaññigñi. ⁵ Niwiáþñimeámo Pitaomi sñáñi nurónapñi rñwñyo xegñ wieþñsññ wé wúkaú sñkwñ waú awamñ sñáñi urónapññigñi. ⁶ E nemáná ámi rñwñyo xñomi ðññ wñkwñrogñáýñ —Ayñ 500 apimi wiárñ múrogñáýññi. Nioni payñ rñpi eaññá ríná wññ wññ rñxa nñpero aiwñ náýñ sññ ñweaññ. Apimi ná wññáñ axíná sñáñi urónapññigñi. ⁷ E nemáná rñwñyo xegñ xogwáo Jemisomi sñáñi nurónapñmáñá wáñ wurñmeiarñgñá nowamññi enñ sñáñi urónapññigñi. ⁸ E néñsáñá nioni —Nioni apñxiwa ñaiwñ ñixñrñroná kwíýñ wiárñgñáýñ wonñññññ imónññáonññi. Nioni awamñ aga rñwñ náyo yoparñpi sñáñi ñimónññigñi. ⁹ Ayñ rñpi náñi rarññi. Nioni áamá Gorñxoyá sñyikñ imónñgñáyo xeanñññ wñkárágáonñ enagñ náñi wáñ wurñmeiarññwá ñgñ wñá nñwamññi sñyikwññññ imónññáonñ, ayñ nionññi. Gorñxoyá sñyikñ imónñgñáyo xeanñññ wñkárágá enagñ náñi nepa “Wáñ wurñmeiarñññ imónñññ woxññi.” ññrñpaxñ menññi. ¹⁰ E nerñ aí Gorñxo wá ññññwianñrñ ññññpimi ðáñi agwñ ríná nioni imónññápi imónñññi. O wá ññwianñññpi surñmá ññwianñññmanñ. Oweoñ, nioni aññññ minñ nerñ náñi wáñ wurñmeiarññwá ñgñ wñamñ múronñrññi. E nerñ aí ññwianññonñ enñ eaññññpimi ðáñi nerñ múronñámanñ. Nioni enñápi sa Gorñxo wá ññwianñññpimi ðáñi enñ enagñ náñi rarññi. ¹¹ Ayññáñi seyñné awamñ wigñ manñyo ðáñi arñá ññwirñnáráñ, nionñyáyo ðáñi arñá ñññirñnáráñ, wáñ ññnonenñ seararññwá seyñné ðññ wñkwñrogñápi, ná bññi ayñ apñññi.

*“Ríwéná pegfáyf nfní wiápfnimeapfrfárini.”
urifnf nánirfní.*

¹² None wáf nisearirfná “Kiraiso Gorixoyá dñfyo dání wiápfnimeañiniginí.” seararñwá enagí nání segfýf wí dñf arige nñyaiwiro “Pegfáyf ámi sñf nero wí wiápfnimeapfrfá menini.” rarigfárini? ¹³ Ayf rarigfápa áma pegfáyf nepa mñwiápfnimeapa nerfnáyf, “Kiraiso aí Gorixoyá dñf tñí wiápfnimeañmani.” raniginí. ¹⁴ Kiraiso Gorixoyá dñf tñí mñwiápfnimeapa nerí sñwiriýf, xwiýfá none wáf seararñwápi ná mayf imónirí seyfné dñf wíkwfroarigfápi ná mayf imónirí epaxfrini. ¹⁵ Sipí imóniñf api yanirí enwá aí ámi bí rípi áma yapf rarigfáyf yapf imónanirí enwáriní. None “Gorixoyá dñfyo dání Kiraiso wiápfnimeañfrini.” xenwí ranirí enwá enagí nání “Yapf rarigfáyf yapf imóniñwini.” rípxáfrini. Pegfáyf nepa Gorixoyá dñfyo dání mñwiápfnimeapa nerfnáyf, “Kiraiso ení Gorixoyá dñf tñí wiápfnimeañmani.” rípxáfrini. ¹⁶ Ayf rípi nání raríñini. Áma pegfáyf Gorixoyá dñf tñí mñwiápfnimeapa nerónáyf, “Kiraiso aí wí wiápfnimeañmani.” raniginí. ¹⁷ Kiraiso Gorixoyá dñf tñí mñwiápfnimeapa nerí sñwiriýf, seyfné dñf wíkwfrogfápi síwiá wíkwfíroro segf íwí yarigfápi nání síni xwiýfá meárinípxá imóniro yaníro egfárini. ¹⁸ Áma Kiraisomí dñf nñwíkwfíroárimáná pegfáyf ení ríxa aníñfní anfnaníro egfárini. ¹⁹ Nene re nñyaiwirane, “Nene nípémáná enáná Kiraiso wí arírá neainínfámani. Sa xwíá rírimíni emearfná

Kiraiso arirá neainínfárini.” E niyaiwirane omíni diñf níkwímoranéáyf, áamá ikíniñf sípí wipaxf imóniñf niyoní nání nene añipaxf neaipaxfíni. Ayf Kiraiso nepa xwáripáyo dání m+wiápíni+meapa eñf eñánáyf nání raríñini.

²⁰ Nioní e ni+seariri aiwi Kiraiso ni+perí wenfmi dání Gorixoyá diñf tñni wiápíni+meanfíni. O áamá ríxa pegfáyf nání xámi ni+wiápíni+meafná omiñfyo aiwá ni+wákwinf wí xámi miarígfápániñf wiápíni+meanfíni. ²¹ Ayf rípi nání seararíñini. Áamá wo sípí yagfípmi dání ámaéne pearíñwáriní. E yaríñwápa áamá ámi wo eñfípmi dání ení wiápíni+meanfwaríni. ²² Níneneni Adamo tñni ikáriníñwaéne imóniñagwi nání pearíñwáriní. E yaríñwápa Kiraiso tñni ikáriníñwaéne neperane aiwi ámi síñf nerane wiápíni+meanf+wá eñagí nání raríñini. ²³ Wiápíni+meapfírfáyf wigf imónáná wiápíni+meapfírfárini. Kiraiso aiwá ni+wákwinf wíniñf xámi wiápíni+meanfíni. Omí dání rfwíyo xfo weapána xegf imónígfáyf wiápíni+meapfírfárini. ²⁴ O ámi añfnami dání ni+weapírfná amípi nene tññf ríná imóniñfpi yoparfpi imóninífarini. Íná añfnajíraní, ámaraní, omí mañf pfrí wiaikiarígfá gíyí gíyí, eñf eánígfáyf imóníro nénf tífáyfniñf imóníro meñweagfáyf imóníro egfáyo anípa ni+wimíxímáná áamá xfoyá xwioxíyo m+meámf nerí umenweanfáyf xano Goríxomi símañwíyóniñf wurfni+pfri wiínfárini. ²⁵ Ayf rípi nání raríñini. Goríxo áamá Kiraiso tñni símf tñni inarígfáyo xopíraf ni+wiri ikwianwf xegf síkwí ikwiárinífanániñf wimíxiyiníe nání

míxí ináyí nimóniri menweanfarini. Bíkwyo apí nání e niriñiri eániñagi nání rariñini. ²⁶ Símfí tñi inarigíi yoparí anipá imixiníapi, ayí piyí nene peariñwápirini. ²⁷ Bíkwyo bí rípi xixeni niriñiri eániñi, “Gorixo amípi nñi omi simañwíyóniñí wimixiyiñíriñi.” niriñiri eániñagi aí anani re yaiwipaxíriñi, “Amípi nñiyí rñiñípi, ayí amípi nñi Kiraisomi simañwíyóniñí oimóniri wimixiyiño eni nání miriñini.” yaiwipaxíriñi. ²⁸ Amípi nipiñi xewaxomi simañwíyóniñí yeáyí wurñiñaná o dñí re nímori eníarini, “Gí ápo Gorixo amípi niyoní amáyorani, amípiyorani, seáyí e niwimóniri oumenweaniri xewaníñoni amípi nipiñi simañwíyóniñí nimixiyiñomi simañwíyóniñí yeáyí owurñimíni.” nímori e eníarini.

²⁹ “Ámá pegfáyí wiápñimeapírfáriní.” searariñwápi nepa mimóniñánáyí, pí nání wiyíné segí pegfá wíniyo nañí owimixaneyiníro ámi wayí mearigfáriní? “Pegfáyí wí wiápñimeapírfámani.” rariñíapi nepa imóniñánáyí, pegfá wíniyo nañí rípi oimixaneyiníro neróná pí nañípi owianeyiníro epaxíriñi? Oweoi, sa suríma epaxíriñi. ³⁰ “Pegfáyí wiápñimeapírfáriní.” rariñwápi nepa mimóniñánáyí, pí nání Jisasoyá wáf wurmeiaríñwáone yoí mayí imónaniri yariñwini? ³¹ Gí niriñimeáyíné, sía ayí ayo nemeírná “Nioni nípémíañoniriñi.” yaiwinaríñapi símfí e nitinimí emeariñáriní. E searariñagi aí “Xewaníño seáyí e nimóniri

rariní.” miniaiwipani. Seyíné negí Áminá Kiraisi Jisaso tñni ani ikárininwaéne nimónirane nání nioní mixí nimeakíniri “ ‘Nipémfáonirini.’ yaiwinarinápi símí e nitinimí emearinini.” seararinini. ³² “Pegíáyí wiápnimeapírfáriní.” rarínwápi nepa mimóninánáyí, nioní pí nání aní Epesasíyí rininípimi ninweariná xwíyá Gorixoyápi arfki wá urimemíniri nání yoí mayí nimóniri áamá wí sidí iní rírómí yarínipániní yarígáyí tñni nawíni mixí ininárini? Pípi naní oniiniri e enáriní? E nerí aí pegíáyí nepa miwiápnimeapa nerínáyí, áamá winíyí re rarígápa, “Apaxí mé pearinwaéne enagi nání amípi wí nání ‘Arige oyaneyi?’ miyaiwí sa maiwí iniigí nírane aiwá nírane oyaneyi.” rarígápa nioní ení axípi e rípaíriní. ³³ E nerí aí áamá yapí oneaiepsípoyíniri sinwí miwinipani. Áamá ríá kiroarígáyí tñni níkumixiníro nawíni nimerónáyí, seyíné naní yarígápi pírfí níseawiaíkiro sípi imóninípi yapí seaiepsípírxiniri seararinini. ³⁴ Seyíné xaxá yarígápi pñni níwiárimáná píraniní díní nímoro segí íwí yarígápi ení pñni wiárfírxiní. Segíyí wí nepa Gorixo nání díní mímōñoi. Ayínáni ayá seainipaxípi ríini.

“Pegíáyí níwiápnimearóná wará ámi xegí bí ninimí wiápnimeapírfáriní.” uríní nánirini.

³⁵ Áamá wí yaríní re nípráoí, “Áamá pegíáyí ámi arige nero wiápnimeapírfáriní? Wará ámi gímini gípi ninimí wiápnimeapírfáriní?” níráná ³⁶ re uríimígini, “Majímajíá ikárinarígá

tiyþné, ‘Aiwá siyþ wiároarþjwáyþ urþ nerþ mþpiéropa nerþnáyþ, neráþiri niyapþpaxþrþni.’ rþseaimónarþni? Oweoþ, xámi urþ nerþ niþpiérománá rþwþyo neráþiri yaparþjþrþni.” urþþimigþni. ³⁷ Siyþ seyþné wiároarþgþápþ witþ siyþranþ, ámi xegþ wírani, niwiáróa nurþnáyþ, rþxa neráþiri niyapþmáná imónþjþþi wiároarþgþárani? Oweoþ, siyþ anþpáþi wiároarþgþárani. ³⁸ Seyþné siyþ anþpáþi wiároarþjagþa aí Gorþxo “Apþ neráþiri oyapþni.” yaiwiarþjþþi tþni xþxenþ neráþiri yaparþjþrþni. Siyþ apþ apþ xegþ iwþranþ, eþþranþ, apþ tþni xþxenþ imónþjþþi xþxegþni apþ yapþ þþá orþxinþri imþxarþjþrþni. ³⁹ Wará nþni axþþi minþni. Ámá wará xegþ enþ bi inþni. Naþwþ wará xegþ enþ bi inþni. Inþ wará xegþ enþ bi inþni. Peyþ wará xegþ enþ bi inþni. ⁴⁰ Amþþi aþþnamþ dánþ þþá rþxþjþyþ tþni xwþárimi dánþ þþá rþxþjþyþ tþni nánþ enþ dþþi mópoyþ. Awiaxþ amþþi aþþnamþ dánþ þþá rþxþjþyþ imónþjþþi xegþ bi imónþni. Awiaxþ amþþi xwþárimi dánþ þþá rþxþjþyþ xegþ bi imónþni. ⁴¹ Wþá ónarþjþyþ nánþ enþ dþþi mópoyþ. Sogwþ wþá ókiarþjþþi xegþ bi imónþni. Emá wþá ókiarþjþþi xegþ bi imónþni. Sinþ wþá ókiarþjþþi enþ xegþ bi imónþni. Sinþ nþnyþ enþ wþá ókiarþjþyþ axþþi mimónþni. Xegþ bi xegþ bi imónþni.

⁴² Ámá pegþáyþ niwiápþnimearóná wará inþþrþþi nionþ nþra warþjþþniþ imónþni. Wará agwþ ríná ninþrane þweaþwáþi —Apþ urþ epaxþ imónþjþþiriþni. Apþ xwþá weyárarþjwá eþagþ aí urþ mepaxþ imónþjþþi ninþmáná wiápþniþmeanþwáriþni. ⁴³ Wará nene xwþá

weyárar+ñwápi, ayf s+pi imón+ñag+ aí s+ñf nin+m+ wiáp+n+imeanf+wápi, ayf aga awiaxf imón+ñfp+r+n+. Wará xwfa weyárar+ñwápi eñf meán+ñfp+ imón+ñag+ aí s+ñf nin+m+ wiáp+n+imeanf+wápi eñf eán+ñf imón+ñfp+r+n+. ⁴⁴ Wará nene xwfa weyárar+ñwápi xwfa tfyo dánf imón+ñag+ aí s+ñf nin+m+ wiáp+n+imeanf+wápi, ayf añfnam+ dánf kwíy+piyá wará imón+n+.

Wará xwfa tfyo dánf imón+ñfp+ eñag+ nán+ re yaiwipaxf+r+n+, “Añfnam+ dánf kwíy+piyá wará imón+ñfp+ en+ rfa weni?” yaiwipaxf+r+n+. ⁴⁵ B+kwíyo dán+ ap+ t+n+ xixen+ imón+ñf r+pi r+n+ñag+ nán+ rar+ñ+n+. “Ámá iwamfó imón+ñf Adamom+ Gor+xo nim+x+r+f+ná d+ñf s+xf umímonf eñag+ nán+ o d+ñf t+ñf wo nimón+m+ s+ñf wagf+r+n+.” r+n+ñag+ aí Adamom+ rfwfyo imón+ño —O Kiraisor+n+. O ámáyo d+ñf n+y+m+ñfp+ s+xf umímonfa nán+ kwíy+ imón+ñor+n+. ⁴⁶ E ner+ aí añfnam+ dánf kwíy+piyá wará xám+ imónar+ñwáman+. Wará xwfa r+rím+ dánfp+ nimón+máná rfwfyo añfnam+ dánf imón+ñfp+ inanf+wá+r+n+. ⁴⁷ Ámá Gor+xo iwamfó im+x+ño xwfa t+n+ im+x+ñf eñag+ nán+ xegf wará xwfárim+ dánf inar+ñwápi imónagf+r+n+. E ner+ aí ámá rfwfyo imón+ño —O Kiraisor+n+. O wará añfnam+ dánf imón+ñfp+ imón+ñf+r+n+. ⁴⁸ Xwfa tfyo ñwear+gfá g+yf wará ámá xwfa t+n+ im+x+n+ño inagfpa inar+gfá+r+n+. Añfnam+ ñwear+gfá g+yf wará ámá añfnam+ dño in+ñfpa axfp+ inar+gfá+r+n+. ⁴⁹ Ay+nán+ d+ñf re oyaiwianey+, “Agw+ nene wará ámá xwfa t+n+ im+x+n+ño inagfpa r+xa nin+rane nán+ rfwéná wará

ámá aŋþnamí dąŋo inþŋþpa inanþwáriní.”
oyaiwianeyí.

⁵⁰ Gí níríxímeáyíné, ríþí osearímíní. Ámá wará íkíá iwí winánþŋþ mimónþ sþnþ gíwí tþnþ eŋþ tþnþ nene imónþŋwápþ Goríxoyá xwioxýyo wí ŋweapaxímeníní. Negí wará urí epaxí imónþŋþþí amíþí urí mepaxíþí tþŋþ e ŋweapaxí mimóníní. ⁵¹⁻⁵² Nionþ raríŋáþí nání ududí ríseainaríní? Ai, nionþ yumí xwíyíá Goríxoyáþí áwanþ bí osearímíní. Goríxomí dþŋþ wíkwíroaríŋwaéne nþnenení mþpepa nerane aí pékáký yoparíþí ráná sþnþ mé áþiaŋwí norímíxirí yaríŋþpa nþnenení ámí wará xegí bí imónanþwáríní. Pékákí ráná pegíáyí wará urí mepaxí imónþŋþþí ninímí wiápþnimearo sþnþ sþŋþ ŋweaŋwaéne wará xegí bí inþrane yanþwáríní. ⁵³ Ayí ríþí seararíŋþnþ. Íná negí wará urí epaxí imónþŋþþí sþnþ anþŋþ míní axíþí imónþpaxímaní. Urí mepaxí imónþŋþþí íkíkí inþnþáríní. Íná negí wará nþpepaxí imónþŋþþí sþnþ anþŋþ míní axíþí imónþpaxímaní. Mþpepaxí imónþŋþþí íkíkí inþnþáríní. ⁵⁴ Negí wará þiyí erí urí erí epaxí imónþŋþþí xegí bí nimónþrí þiyí erí urí erí mepaxí imónþŋþþímí ríxa íkíkí ináná Bíkwyó dání re nírínirí eánþŋþþí tþnþ xixení imónþnþáríní, “Þiyíþiyí rínþŋþþí ríxa anþpá imíxíníní. Ríxa xopírárþ winíní.” ⁵⁵ Xwíyíá axí ámí wí e eánþŋþ ríþí ení xixení imónþnþáríní, “Þiyí ríþíxíní, ‘Sþnþ ámáyo xopírárþ wipaxíþnþríní.’ rísimónaríní? Oweoí, sþnþ e wí epaxíþíxí meníní. Þiyí ríþíxíní, ‘Ámáyo þíkímí nání sþnþ sidþŋþ opaxíþnþríní.’ rísimónaríní?”

Oweoi, sini e wí epaxípxi menini.” Íná nani e niriñiri eániñipi tñi eni xixeni imóninárini. ⁵⁶fwí ámaéne yaríñwápimi dani Piyípi sidíññiññi nori neapíkipaxí imónini. Pípimi dani marfái, nene Gorixoyá ñwí ikaxí ríññipimi niwialkiríná fwí yaríñwáriní. Ayínani “Piyípi ñwí ikaxí ríññipimi dani ení eániññi nimóniri áma píkipaxí imóniññirini.” rípxáriní. ⁵⁷ E nerí aí Gorixomi yayí owianeyí. O negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiññipimi dani Piyípimi xopírará wípxá neaimixíññirini. ⁵⁸ Ayínani gí niriñmeáyíné, dñí wíkwírogíápi xaiwí fá niñiróná bi éí mimiñeáñipa éñirixini. Ámináomi nuxdíroná ríwí niriñkwíñiri yaríññipí wí surfma imóninfa meñagi nani “Nene xfo ‘E éñirixini.’ ríññipi bi onimiápi neríñayí, ayí apánirini.” miñseaimóní aníññi miní xwapí ayá wí éñirixini.

16

Nígwí áma Gorixoyá winíyo nani awí eearíññipi nani uríññiññirini.

¹ Agwi seýíné payí nearo “Áma Gorixoyá imónigfá Judia píropenisíyo ñweagfáyo nígwí wianfwa nani awí eariñwini.” niriññipí nani bi osearimini. Nioni Jisasioyá siyikí imónigfá Garesia píropenisíyo wí e wí e ñweagfáyo “Nígwí awí eámeámí neríñá api éñirixini. Api éñirixini.” uréwapíyíñipi seýíné ení axípi nero re éñirixini. ² Nioni ríxa seýíné tíññi e niñseaimeari ñweañaná seýíné nígwí ámi wí awí eámeámí mepa epírfá nani Sadé ayí ayo awí

neániróná woxini woxini omiñí néfasáná nigwí meáfápi tñni yamiñiyí nitiróná píraninñí xegí wí e yómñí tñrixiñi. ³ Ríwéná nioni seyíné tñe nírémorfná amá seyíné re niyaiwiro rípeáfáyo, “Nigwí rípi anani Jerusaremi nání nimeámi upaxíyíriñi.” niyaiwiro rípeáfáyo payí wí neari wiowárimfáriñi. ⁴ E nerí aí “Ayí tñni nurfná ananirñi.” nimónánáyí, nioni ayí tñni waníwáriñi.

“Ríwéná seyíné tñamini bimfáriñi.” urinñí nánirñi.

⁵ Ríwíyo nioni Masedonia píropenisíyo imani nibiri seaíménapimfáriñi. “Masedonia píropenisí tñimini xámi úimigini.” nimónariñagi nání rariñini. ⁶ Imani nibiri niseaíménapimáná seyíné tñni ayá wí onimiápi ñweámfárfani? Emá rawírawá imeamfkwí yariñipi nípimini seyíné tñni ñweámfárfani? Nioni majfáriñi. Sa seyíné tñni niñweámoni ámi gímini “Oumini.” ninimónirfná seyíné nioni óf e diñí síxí níga umífa nání niapowáripfáriñi. ⁷ Ayí rípi nání rariñini. Nioni “Agwí síñwí niseaga oseamúrómni.” minimónariñi. “Seyíné tñni ayá wí ñweáimigini.” ninimóniri diñí e ikwímoná enagi nání rariñini. Ámináo xe éwiniñiniri síñwí nínanirfnáyí, e emfáriñi. ⁸ E nerí aiwi sáa Judayene Pedikosiyi rininñiyi imónfe nání Epesasiyo re ñweámfáriñi. ⁹ Pí nání marfáa, nioni yariñápi nání pífí mákfím nianiro yariñí obaxí enagi aiwi Gorixo amá ayá wí xfo nání diñí wíkwíropíri nání ouréwapiyiniri ówanñinñí nfkwiñirñi.

Gorixoyá imónigfáyo arirá wiarigfá giyo eni yeáyf wurínfrixini.

¹⁷ Sitepanaso tñi Potunetaso tñi Akaikaso tñi awa nioni tñf e nán niþiroya seyfné niþiroya mniipaxf imóniñpfi arirá níagfa nán nioni dñf nífa ninarini. ¹⁸ Awa nioni dñf sixf nimimoro seyfné eni dñf sixf seamimoro éagfa nán seáyf e imónigfáwa iwa rfanirf siñwí mí wómixfpoyf.

¹⁹ Jisasoyá siyikf imónigfá Esia piropenisyo dánfyf yayf seawárenaparifo. Akwirao tñi xiepi Pirisiraí tñi ayaú egf añyo dáni Jisasoyá siyikfpi imónigfá awí eánarigfáyf tñi nawíni yayf niseawárenapiríná seyfné eni Ámináo tñi nawíni ikárinigfáyfné enagfa nán yayf bi onimiápi miseawárenaparifo.

²⁰ Negf nrixímeá re dánfyf nñni eni yayf seawárenaparifo. Sewaniñfyfné yayf niniróná xixe yayf óf eáninfpoyf.

²¹ Xámí neága unfpfi áma wo nioni raríná eáf aiwi agwi nioni Poroni gf wé tñi yayf niseawárenapirf ríwamiñf rípi nearf wírenaparifi.

²² Áma giyf giyf Ámináomi dñf sixf muyipa nerfnáyf, xe oroapikínfpoyf.

“Ámináo ríxa oweapini.” nimónarini. ²³ “Áminá Jiaso wá seawianfwinigini.” nimónarini.

²⁴ Kiraisf Jiaso tñi nawíni ikárinñwaéne enagf nán niyfnéni dñf sixf niseaya úmigiñi. “E éimigiñi.” nimónarini.

Xwiyáá Gorixoyá Sinípírini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051